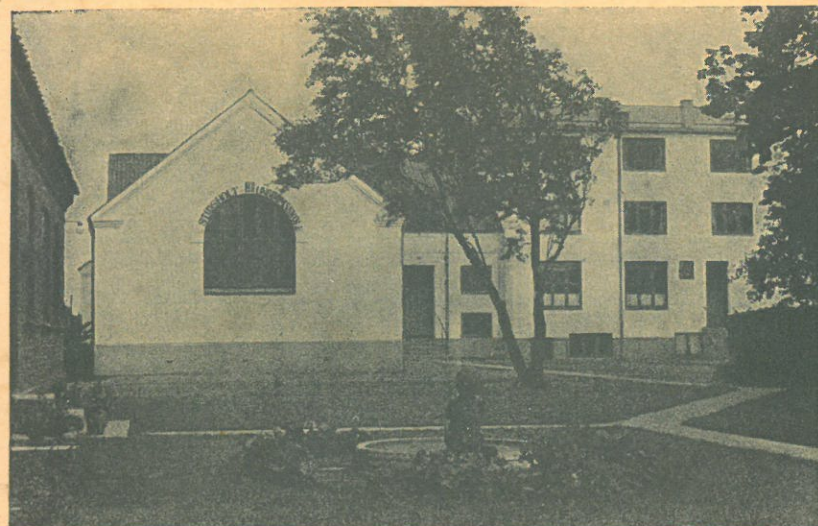

STIDSHOLT
UNGDOMSSKOLES

Aarskrift

1948

STIDSHOLT UNGDOMSSKOLES

Årsskrift

1948

UDGIVET AF
STIDSHOLT ELEVFORENING

FREDERIKSHAVN
EKSPRES-TRYKKERIET
1948

Den lille Dreng med Brødene.

*S*aa tillidsfuldt han stod, paa Herren op han saa
og gav med barnligt Mod de Brød og Fiske smaa.
Ej paa sig selv han tænkte, lod Herren faa det all.
Han saa, at Skaren trængte, naar Jesus nu fik talt.
Hvad er det til saa mange? Kun Smuler i vor Nød.

*Men Drengen blev ej bange, hans Smuler Fisk og Brød
gik gennem Herrens Hænder: Velsignelsen kom til,
og underfuldt sig vender det sære Ørkenpil,
og mætte hjem de drager, tolv Kurve blev til Rest.
Ej Nød os mere plager, naar Gud velsigner bedst.*

*Som Drengen tit jeg slaar og ser til Herren hen.
Mit Ord saa lidt formaar, som Smuler til en Ven.
Hvad er det til saa mange? Den Tanke gør mig bange.
Naar gennem Herrens Hænder velsignede de gaar,
da mættes mine Venner, saa Overflod de faar.*

En kendt Gud

Vi har i Ap. Gern. en Beretning om Paulus, da han paa en af sine Missionsrejser kom til Grækenlands Hovedstad, Athen. Han gik rundt i Athens Gader og saa da bl. a. et Alter, hvorpaa der stod: For en ukendt Gud! Dette Alter var et Udtryk for, at der i Athen var nogle Mennesker, som søgte efter den levende Gud. Der var Guder nok i Grækenland som andre Steder; men det var Guder, som Mennesker selv havde lavet, enten med deres Hænder eller med deres Tanker. Og nu maa vi indrømme, at der var en Værdi for den Tids Mennesker i Troen paa Olympius eller andre Guder, ligesom der var en Værdi for vore Forfædre i Troen paa Odin og Thor og de andre, for denne Tro var jo dog Udtryk for, at disse Mennesker nu ansaa sig selv eller Mennesket i det hele taget som Skabningens Herre; men de regnede med, at der staar usynlige Magter bag ved den synlige Verden. Alligevel, nogen virkelig Hjælp var der naturligvis ikke at faa hos disse Guder; det inderste i denne Tro var Tomhed. Og det var man ved at føle. Saa var der da nogle Mennesker dér i Athen, som havde rejst dette Alter for en ukendt Gud ud af en rigtig Fornemmelse af, at der maatte være en virkelig Gud til, som de ikke kendte. Og saadan var der, ikke blot i Athen, men rundt om i Folkene, Mennesker, som følte Tomheden i Tidens Gudsdyrkelse, Mennesker med aandelig Sans og med en Drift i sig mod den usynlige men virkelige Gud. De kendte ham ikke; men de følte, at der maatte være en saadan Gud. Ogsaa i Israels Folk saa de rundt om nogle „Stille i Landet“ i levende Længsel efter, at Gud skulde træde frem iblandt dem som i Patriarkernes Dage og vise dem ad Livets Veje.

Saadan ligger der dybt i Menneskets Hjerter en Drift mod Gud. Han, som har skabt os i sit Billede, har vel selv lagt denne Drift i os. Og nu var den blevet saa stærk i nogle

Mennesker i Grækenland og andre Steder, at de følte Tomheden i den nedarvede Tro paa de selvlavede Guder. Og da der saa ogsaa i Israel var Mennesker, som Gud kunde bruge i sin Gerning — Jomfru Maria som den første — var Tidens Fylde kommen til, at Gud i Himlen kunde og vilde give sig til Kende. Det gjorde han derved, at han sendte sin Søn til Verden, lod ham føde af en Kvinde og under Loven, d.v.s. undergivet Menneskelivets Kaar, men alligevel med Guds levende Liv i sig. Saadan skete det, for at han skulde frigøre os, som er under Loven.

Tidens Fylde betyder, at nu var der Jordbund for Evangeliet; nu kunde Gud indfri sit gamle Løfte om en Frelser; nu var der i Israel en lille Flok, som vilde tage imod Kristus i Tro, og ude i Hedningeverdenen begyndte man at rejse Alter for en ukendt Gud, fordi der var en Drift i Hjerterne op mod den Gud, som de ikke kendte. Og saa gaar da Kristendommen sin Gang gennem Landene.

Da Menneskene var kørt fast og følte Tomheden i Livet uden den levende Gud, Værdiløsheden af de Guder, de selv havde lavet sig, da aabenbarede Gud sig i Jesus Kristus, da kom han selv til os i Jesusbarnet, og det blev det Jul paa Jorden.

Og saadan kommer Gud altid til Mennesker, saadan sker det altid, naar der virkelig bliver Jul paa Jorden. Først naar Mennesker slipper Troen paa sig selv og paa Verden, bliver der Rum for Evangeliet i deres Hjerter.

Himlen er nu aaben. Julenat blev den lukket op, og Guds Lys vældede ud over Betlehems Marker og over den hele Jord. Himmelske Væsener priste Gud for Miskundhed og Julebud, og til Menneskene sagde de: „Vær ikke bange! thi se, der forkyndes jer en stor Glæde, som skal være for hele Folket: Eder er i Dag en Frelser født; det er den Herre Kristus i Davids By!“

Det var Gud, der kom til Menneskene i Skikkelse af et lille Barn, det i Verden, der mest er Kærligheden værd. Og det betyder, at vi skal tage imod vor Herre og Frelser i Kærlighed og favne ham i Tro. I Kærlighed og Tro vil

han modtages, ellers bliver han altid fremmed for os, en uvedkommende; og en fremmed, en, der ikke kommer os ved, har ingen Magt til at gøre os noget godt, selv om hans Vilje dertil er aldrig saa god. Kærligheden tvinger sig jo ikke paa, den kan ikke fornægte sit eget Væsen; den virker kun, hvor man lukker sig op for den. Men den, der tager imod Jesus Kristus, tager imod Gud selv, for i ham er Gud. „Den, der tager imod mig, tager imod ham, der sendte mig“, siger Jesus selv. Og Johannes siger i sit Juleevangelium: „Saa mange, som tog imod ham, dem gav han Magt til at vorde Guds Børn, dem, som tror paa hans Navn.“

Det er Julens gode Budskab, at vi maa vorde Guds Børn. Vi er det allerede — ikke for vore Dyders Skyld, men fordi Gud i sin Godhed har sagt, vi maa være det. Det er Jesus Beviset paa. Og saa kan vi midt i Verdens Uro og Angst og under personlig Sorg og Nød leve som Guds Børn, ty ind under hans Kærlighed. Om saa denne Verdens Fyrste tager alle sine Midler og Vaaben i Brug, det nytter ham ikke, for Guds Kraft er virksom i os ved Troen paa Jesus Kristus, og ved denne Guds Kraft skal vi virkelig blive Guds Børn i den Forstand, at Børnene er Faderen lig.

Tage Møller.

Bare et Instrument —

En Dag i 1946 havde det danske Udenrigsministerium indbudt til en Festmiddag til Ære for Folke Bernadotte. Ogsaa Repræsentanter for tidligere Fanger i Koncentrationslejrene var til Stede. Ved denne Lejlighed holdt Folke Bernadotte en lille Tale og sagde bl. a.: I den store Aktion, som De, mine Damer og Herrer, skylder Deres Redning fra tyske Koncentrationslejre, har jeg ikke spillet Førsteviolin. Jeg har ikke engang været Trommeslager. Jeg var bare et Instrument, paa hvilket det behagede den Almægtige at spille.

Saadan saa denne Mand, som Nordmændene havde belønnet med Storkorset af St. Olav og udnævnt til Æresdoktor ved Universitetet i Oslo, og som Danmark belønnede med Storkors af Dannebrog og gjorde til Æresdoktor ved Københavns Universitet, paa sig selv.

Vi vil lade Folke Bernadottes Ord staa, som han sagde dem hin Dag; men det gaar nok an at føje til: Han var et dyrebart Instrument i den Almægtiges Haand.

Kate Fleron, der har siddet i Frøslevlejren, minder i en Artikel om de mange farlige Rejser, Folke Bernadotte hen imod Krigens Slutning gjorde i Tyskland. Han maatte under en af sine Bilture søge Ly i Byen Nauen, mens Bomberne sigtede paa et Maal Hundrede Meter fra ham, og hun følger til: Man kan ikke lade være at gyse ved Tanken om, at han skulde være blevet ramt — sjældent har et Mennekeliv været saa dyrebart som Bernadottes.

Da Budskabet kom, at denne Mand, der har reddet de mange Tusinde Mennesker fra Døden, og som bestandig stod midt i Arbejdet for Retfærdighed og Fred i en splittet og urolig Verden, var faldet for Morderhaand, følte Mennesker over hele Kloden den dybeste Taknemmelighed imod ham, og mange forstod, at denne Nordens største Søn, hvis Navn nu kunde nævnes jævnsides med Fridtjof Nansens, stod som Vejviser mod bedre Tider, hvor Barmhjertigheden skulde tale i Stedet for Vaabnene.

Statsmændene i saa godt som alle Lande standsede ved hans Død for et Øjeblik i deres travle politiske Virksomhed og udsendte Mindeord, og siden Forenede Nationer blev oprettet i San Francisco efter Krigen, havde ingen Begivenhed gjort saa stærkt et Indtryk paa de Delegerede, der netop i de samme Dage var samlet i Paris. Blade Verden over bragte Meddelelsen om Mordet med Overskrifter over hele For-siden. Gennem alle Udtalelser og ledende Artikler kom den dybeste Ærbødighed til Orde.

Men stærkere end alle de officielle Udtalelser virkede de stilfærdige Ord fra de mange ukendte, som Folke Bernadotte havde hjulpet ud af Lidelserne.

Jeg skammer mig ikke over at tilstaa, at jeg græd i Aftes. Jeg skylder Bernadotte mit Liv, — udtalte en Dachaufange, og en af de mange fra Neungamme fortalte om den Foraarsdag i 1945, da Bernadotte stod hos dem: Jeg glemmer aldrig hans Øjne, der smilede til os og fortalte os, at han nok skulde hjælpe os. Det var som en Moder, der saa paa sit Barn. For os, der saa ham den Dag, vil det staa som det skønneste Minde, og vi vil aldrig glemme vor Redningsmand.

Men mest paa Linie med Bernadottes egne Ord „bare et Instrument“ er en tredie Koncentrationsfanges Udtalelse: Vi vil gøre Gengæld over for Bernadotte og takke ham for hans Indsats i det godes Tjeneste ved at fortsætte vort Arbejde for at bekæmpe det onde og tjene Barmhjertigheden.

Folke Bernadottes Forældre var Ebba og Oscar Bernadotte, Kong Gustafs ældste Broder, der nu er 89 Aar gammel.

Grev Folke Bernadotte af Visborg blev født den 2. Januar 1895 som den yngste blandt fire Søskende.

Tidligt lærte han at tænke paa andre og hjælpe, hvor der var Lejlighed til det.

I sin Bog „I stället för våpen“ fortæller han, hvorledes der hver Jul i hans Hjem samledes en stor Kreds af fattige Stockholmerfamilier, der ellers vilde have været juleløse. Kristen Alvor og naturlig Livsglæde var det bærende i Barndomshjemmet, og det gav hans Liv Retning.

Bernadotte fik en alsidig Uddannelse, han tog Studentereksamen og to Aar senere Officerseksamen, hvorefter han blev Løjtnant ved Livregimentet.

Senere satte han sig grundigt ind i Bankvæsen og Forretningsliv, idet han i hvert enkelt Tilfælde arbejdede sig frem paa nøjagtig samme Maade som andre.

En skøn Sommerdag 1928 ved Rivieraen traf han første Gang den 23-aarige smukke Amerikanerinde, Estelle Manville, der allerede samme Aar blev hans Hustru. Gennem sit Giftermaal med hende fik Bernadotte nær Tilknytning til ansete og betydende Kredse i Amerika.

Estelle og Folke Bernadottes Hjem blev Dragongaarden ved Stockholm. Den unge Grevinde vandt snart Svenskerens Kærlighed. Hun ledede selv Husførelsen, og hendes kunstneriske Evner og sociale Interesser bevirkede, at hun blev en god Støtte for sin Mand.

I 1933 blev det overdraget Folke Bernadotte at repræsentere det svenske Kongehus ved Verdensudstillingen i Chicago. Tusinder af svenske Udvandrere mødte han og hans Hustru ovre i det store Land, og disse Svensk-Amerikaneres Begejstring for deres Hjemlands Repræsentant var lige stor, naar han talte til dem ved store Folkemøder, hvor han afslørede sig som Taler af stort Format, og naar han ovre i Minnesota ved Midsommerfesten dansede med de unge svenske Piger og deres Mødre, alle i de gamle svenske Nationaldragter. Det blev adskillige Ture, Folke Bernadotte og hans Hustru kom til at tage over Atlanterhavet. Da den anden Verdenskrig allerede i det første Aar kastede sin tunge Skygge over Finland, gik Bernadotte efter Opfordring ind i det Hjelpearbejde, som Ekspræsident Hoover i Amerika havde sat i Gang for det finske Folk.

Gennem sin Familie fik han Tilknytning til det svenske Spejderforbund, og han endte med at blive Spejdernes bedste Kammerat og øverste Chef, og gennem sin Farbror, Prins Carl, kom han fra Ungdommen i nær Forbindelse med Røde Kors, hvis Leder han blev under den anden Verdenskrig. — Hvad Bernadotte har udrettet som Leder af Svensk Røde Kors, kan ikke gøres op. — Han var et Instrument i den Almægtiges Haand. — Krigsfangeudvekslingen i Gøteborg, Udfrielsen af Fangerne fra Himmlers Koncentrationslejre og Mæglingen i Palæstina blev Bernadottes Dagværk.

Mange i vort Land kendte kun lidt til Folke Bernadotte før 1945; men fra Februar samme Aar begyndte man at knytte store Forhaabninger til den svenske Greve.

I Bogen „Slutet“ fortæller han om, hvorledes han under et Besøg i Frankrig i 1944 fik Tanken om at gøre noget for dem, der led i Koncentrationslejrene; han tænkte, først paa

at begrænse sig til en Indsats for nordiske Stammefrænder, og han var klar over, at han maatte til Berlin.

Han nærede ingen Illusioner, han skriver i ovennævnte Bog om sine Tanker, inden han fløj til Tyskland: Mine Forhaabninger om at naa et 100 Procents positivt Resultat var meget smaa.

Da han naaede Tyskland, blev han ikke mere optimistisk. Lige før han kom, var der blevet truffet en Overenskomst om, at nogle Jøder fra Theresienstadtlejren skulde føres til Svejts; men da Hitler, som ikke havde haft med dette at gøre, hørte det, fik han et af sine bekendte Raserianfald, og Planen maatte foreløbig opgives. Dette var ikke opmuntrende for Bernadotte, men han lod sig ikke skrække af den Grund.

Den 19. Februar havde han sin første Samtale med Tysklands mægtigste Mand, næst efter Hitler, Indenrigsminister og Gestapochef, Heinrich Himmler.

Det er naturligt at tænke, at det i nogen Grad gavnede Bernadotte, at han var Brodersøn af Kongen i et neutralt Land og Leder af Røde Kors; men det var dog ved sin Personlighed og sin enestaaende Forhandlingsevne, at det lykkedes ham at lede Tysklands mægtige, og maaske tillige mest frygtede Mand, efter sin Vilje.

Saa kom da den store Dag, da han opnaaede Tilladelse til at transportere danske og norske Fanger til Sverige.

Den 17. Marts stod Røde Kors rede og begyndte straks at hente Skandinaver fra Koncentrationslejren i Sachsenhausen Nord for Berlin, hvorfra de førtes til Neungamme, der skulde tjene som foreløbigt Opsamlingssted, og den 20. April ryddedes Lejren. I en Bog om Folke Bernadotte siger en af Medarbejderne, Major Frykman, at Vejen mellem Neungamme og Padborg mest lignede et Baand med hvide Perler — den lange Række af hvide Busser.

Befrielsens Stund var kommet, men det var ogsaa i ellefte Time. For mange af disse plagede og udtærede Mennesker, som nu forlod Pinestedet, var Turen et Kapløb med Døden.

Mon vi, der ikke selv oplevede Rædslerne, nogensinde

fatter, hvor frygtelig Neungamme og de andre Lejre i Tyskland var? Vi fik efter Befrielsen et og andet at vide dernede fra; vi fik at høre, hvad vore Politifolk havde gennemgaaet, at mange var døde dernede i Løbet af kort Tid, og at andre havde gennemgaaet Ting, som vi ikke danner os nogen Forestilling om, og vi hørte om Mennesker, der først havde siddet i Frøslevlejren, og hen imod Krigens Slutning var blevet ført til Tyskland og atter vendte tilbage til Frøslev. Paa en Maaned eller to var de blevet ukendelige, Haaret var blevet hvidt, og Øjnene var sunket dybt i Hovedet. Vi hørte om Angsten hos Frøslevfanger for at komme Syd paa, og mange andre Ting. Men forstod vi alligevel, at det var Helvede paa Jorden, som Bernadotte reddede alle disse lidende Mennesker fra?

En af de sidste Dage i April 1945 blev Stiftamtmand Neumann i Odense ringet op. Det var Folke Bernadotte, og han vilde paa Vej til København aflægge Stiftamtmanden et kort Besøg. Det var i en historisk Stund. De tilstedeværende glemmer næppe det Øjeblik, da Bernadotte sagde: Nu har jeg Himmlers Fredstilbud.

Under sine Konferencer med Himmler var Bernadotte gaaet bestandig videre, og til sidst havde denne fremsat sit Fredstilbud over for ham.

Ligesom det var paa højeste Tid, at Fangerne kom ud af de tyske Rædselslejre, var det ogsaa i sidste Time, at Kri-gen standsede, om ikke Danmark skulde blive Krigsskueplads.

Lad os ikke ved Folke Bernadottes Død glemme, at de storpoltiske Forhandlinger, han førte i Tyskland om Kapitulationen, var stærkt medvirkende til, at Afslutningen kom netop paa det Tidspunkt, og naar vi nu synger om vort Land „du skal blomstrende staa med din Maj og dine Kærminder“, vil det vist være utænkeligt, at vi nogensinde skulde kunne glemme hin Majdag, da vi atter turde synge dette, og lige saa utænkeligt, at vi skulde glemme Folke Bernadottes Stordaad. — Han var blot et Instrument i den Al-

mægtiges Haand —, men dette giver os endnu mere at tænke paa.

Den 20. Maj i Aar fik saa Bernadotte overdraget sin sidste store Opgave: at mægle i Striden mellem Jøder og Arabere. Inden for Forenede Nationer var der ikke to Meninger om, at Bernadotte var Manden til dette ansvarsfulde Værk. — Trygve Lie henvendte sig til ham, og Bernadotte sagde Ja. Men han vidste, at Opgaven var stor og ogsaa farefuld.

„Jeg tror ikke, at der findes mere end een Procents Chance for, at jeg faar Held med mig“, sagde han, „men Overbevisningen om, at Kampen i Palæstina ikke blot er en intern Konflikt, men ogsaa en Gnist, der kan tænde en ny Verdensbrand, har drevet mig til trods alt at gøre Forsøget“.

Under Udøvelsen af sin Gerning var han daglig udsat for den største Fare, han fik tilbudt en Livvagt, men afslog den med den Begrundelse, at en Fredsmægler ikke skal møde med Sikkerhedsforanstaltninger for sin egen Person. Han blev advaret flere Gange. Paa Vej til Jerusalem paa sin sidste Tur fik han et Telegram om ikke at lande med sin Flyvemaskine, da den vilde blive beskudt; men han sagde med et Smil til Journalisterne: Det er et Forsøg paa at skræmme mig, men jeg lader mig ikke skræmme.

„Shalom“ er det eneste Ord, jeg kan paa Hebraisk, sagde Bernadotte; det betyder Fred, og det er nok værd at risikere Livet, hvis man kunde bringe Freden til det hellige Land.

Den 17. September kom saa Meddelelsen om Mordet. Det første Telegram kom fra hans nære Medarbejder, General Lundstrøm, til Kronprins Gustaf Adolf og lød: Folke Bernadotte er blevet skudt i Dag. Underret Estelle.

Et Par Timer efter vidste vi det alle. —

Mens Mørket fire Dage efter begyndte at sænke sig over den svenske Flyveplads, stod Grevinde Estelle Bernadotte med sine to Sønner, den gamle Prins Oscar, Medlemmer af Kongefamilien og mange andre og saa den hvide Flyvemaskine, badet i Projektørlys, gaa ned. Det var Bernadotte, der kom hjem fra den sidste lange Rejse. Til Tonerne af: Vor Gud er saa fast en Borg blev Kisten baaret ud.

Inden Jordefærden fandt Sted fra Gustav-Vasa-Kirken stod Folke Bernadottes Baare hjemme paa Dragongaarden — omgivet af Blomster og Lys.

Hans Gerning i de senere Aar havde ført med sig, at han var meget borte fra Hjemmet; men det var dog gennem dette, han fik Styrke til at blive — bare et Instrument i den Almægtiges Haand.

Hans Jakobsen.

Det store år 1848

For at forstå den store omvæltning, der fandt sted i det danske folk i 1848, er det nødvendigt at se lidt på udviklingen i Danmark og det øvrige Europa i årene forud.

1830 blev et afgørende år i Europas politiske historie. Da udbrød julirevolutionen i Paris. Denne revolution fremkaldte straks bevægelser og omvæltninger i andre lande. Belgien rejste sig i oprør mod Holland og opnåede at blive en fri stat, Polen gjorde et forgæves forsøg på at afkaste sig det russiske herredømme, indbyggerne i Braunschweig i Tyskland fordrev en halvgal fyrste.

I Danmarks herskede der fuldstændig ro, indtil regeringen i september og oktober fik henvendelse fra forbunds-
dagen i Frankfurt og fra de tyske stormagtsregeringer om, at det dog under hensyn til tidssituationen ville være rigtigst at give holstenerne den ständerforfatning, de havde krav på. En slesvigsk embedsmand Uwe Jens Lornsen kræver under henvisning til den tyske forbundsforfatning en gennemført fri forfatning for Slesvig og Holsten i fællesskab som en stat, der blot skulle have „konge og fjende“ fælles med Danmark. Programmet fik ikke direkte betydning, men førte dog til beslutningen om at skabe en ordning med rådgivende ständerforsamlinger ikke blot i Holsten, men også i Slesvig og kongeriget. Man fandt det klogest at indrette sig efter den mulighed, at tidens alminde-

lige bevægelser også kunne nå Danmark; det var nødvendigt at følge tidens uundgåelige strøm. Det første skridt til indførelse af rådgivende provinsialständer var gjort.

Den 28. maj 1831 udstedtes to anordninger for henholdsvis kongeriget og hertugdømmerne med visse grundlæggende regler for den institution, man ville skabe. Endelig udstedtes den 15. maj 1834 et sæt af forordninger, hvorved alle nærmere forhold vedrørende ständerforsamlingerne blev ordnet og deres ikrafttræden fastslået. Ständerforsamlingen fik en rådgivende, ikke en lovgivende, myndighed. Det blev kongens sag, om han ville tage hensyn til de fremkomne udtalelser og lovforslag.

Ständerforsamlingerne skulle være provinsforsamlinger, Østifterne mødtes i Roskilde, Nørrejylland i Viborg, Slesvig i Slesvig og Holsten i Itzehoe. Valgretten til ständerforsamlingerne blev knyttet til en snævrere kreds, idet grundbesiddelse blev den almindelige betingelse både for valget og valgbarhed.

Selv om ordningen har et udenlandsk forbillede, er regeringen med denne kommet folket i møde; den byggede på dansk folkelig grund. Hovedmængden af vælgere var jævne borgere og bønder.

Ständerinstitutionen havde ikke nogen dansk liberal folkebevægelse som forudsætning, men fik hurtigt en sådan bevægelse til følge. Den udsprang fra og havde sin tilslutning i de samme kredse, som hidtil havde været enevældens hovedstøtter.

I november fremkom et par skarpe angreb i „Fædrelandet“. I et af dem beskyldes den enevældige regering med temmelig rene ord for at savne garanti mod vilkårlighed og for at udelukke sand borgerlig frihed. Dette førte til, at bladets redaktør blev afskediget, og at regeringen fattede den plan, at den ville sætte større skranker for den i landet bestående trykkefrihed, der i dens øjne var ved at udarte sig til „skrivefrækhed“. Der blev nedlagt stærke protester mod den nye idé om trykkefrihedsbegrænsning, og den 21. februar 1835 afleveredes en adresse med 572

underskrifter til kongen. Det var nationens intelligens, der rejste sig med et indstændigt krav om, at der vedblivende skulle være frihed for tanken og dens udtryk i Danmark. Kongens svar blev et: „Vi alene vide“, men der blev dog ikke tale om nogen ny lov, før stænderforsamlingen var spurgt.

Nu stiftedes „Selskabet til trykkefrihedens rette brug“. Dette selskab vandt stor tilslutning og var i virkeligheden den egentlige organisation for de liberale tankers udbredelse.

I trykkefrihedsselskabet rejste Orla Lehmann ved en tale den 4. november 1836 den sønderjydske sag og fremhævede, at den tid nu synes kommet, da også folkenes ret begyndte at skaffe sig anerkendelse. Det gælder om, hvorvidt det skal lykkes den indtrængende fremmede nationalitet uforstyrret og upåagtet at fuldende sit værk ved i Slesvig at udrydde al dansk nationalitet og det danske sprog, eller om den længe forkuede danskhed atter skal rejse sit hoved og afkaste de unaturlige lænker, århundreders uret har pålagt den.

Dette var indledningen til en kamp for Nordslesvigs danskhed, selv om det endnu ikke var et virkeligt program-punkt for den liberale bevægelse, der endnu mest samlede sig i kravet: „Offentlighed og orden i landets finansstyrrelse.“

De første stænderforsamlinger havde tjent til at kaste et klart lys over mange samfundsforhold, og ikke mindst bevirkede de, at der vakttes ny almindelig interesse for bondestandens kår og de endnu uløste spørgsmål vedrørende bøndernes hele samfundsstilling. Ingen kunne være blind for, at der endnu var en „bondesag“ i Danmark, og at landboreformerne ikke havde nået at skabe en stilling for bondestanden som helhed, der i det lange løb var tilfredsstillende.

Ved 50 års jubilæet for stavnsbåndsløsningen den 20. juni 1838 fremhævede Lehmann bondesagen som den store hovedsag i Danmark og angav som det vigtigste mål i denne

sag, at fæsterne fik ejendomsret til deres gårde. Efter den bestående retstilstand kunne godsejerne ikke siges at have fuld ret til fæstegodset, da dansk bondejord først og fremmest var bestemt til brug for bondestanden. Det var i virkeligheden hovedprogrammet for den kommende bondebevægelse, Lehmann her angav.

Den 3. december 1839 afgik Frederik VI ved døden. Mens han havde styret, var der trods alle ulykker og trængsler sket mægtige fremskridt her i landet. Hans regering omspændte borgerfrihedens befæstelse gennem de store reformer i slutningen af det 18. århundrede og den indledning til en politisk frihed, som var sket gennem stænderindretningen, hvori fremdeles dansk åndsliv var blevet fornyet. — Folkelig og ligefrem digtede Grundtvig:

Kong Frederik den Sjette henslumred med fred,
og hviler nu hos sine fædre,
han gjorde end ikke en kat fortræd,
der fødtes ej kongesøn bedre.

Med Orla Lehmann i spidsen gik danske studenter til den nye konge, stillede ikke blot krav om forandringer i forvaltningen, men også i forfatningen. Kongen stillede sig afvisende over for forfatningstankerne; men nu rejstes for alvor spørgsmålet: fri forfatning eller enevælde i Danmark.

1840 udsendtes et sprogreskript, hvorved Nordslesvig efter eget ønske fik indført dansk rets- og øvrighedssprog, hvor der i forvejen var dansk kirke- og skolesprog. Dette vakte i vide kredse stor forbitrelse. P. Hiort Lorenzen blev i den anledning indviklet i en offentlig debat, han nedlagde sit mandat som stænderdeputeret. Han erklærede, at det ville være umuligt for Slesvig at få en fri forfatning sammen med Holsten; når først der var skabt en dansk forfatning som den norske, skulle Slesvig bringes til Danmark.

Det var liberalismen i Danmark, der først hejste tydeligt signal over for holstenismen og angav, hvad det var, man fra dansk side end ikke ville vige tilbage for at tage en

blodig kamp op for. På en måde, der vakte den allerstørste opsigt både i hertugdømmerne og i kongeriget, krævede Lehmann „Danmark til Ejderen“ og bebudede, at det eventuelt skulle skrives på erobringslystne tyskeres ryg: „Danmark vil ikke“ — nemlig for nogen pris bortgive det Slesvig, der modsat Holsten aldrig nogensinde havde haft noget som helst med Tyskland at gøre, men var en umistelig del af Danmark. Talen var vendt mod slesvigholstenerne, men også mod visse idéer, der havde været fremme i den tyske offentlighed om at gøre Danmark til et led af Tyskland for særlig at kunne varetage flådemagten, være dets „admiralstat“.

Ved stænderforsamlingen i Slesvig var flertallet danskfjendtlige, og det vedtoges at slette mærket „Dansk ejendom“ på slesvigske skibe og erstatte det med „Slesvigholstensk ejendom“. Stilleren udtrykte sin tanke således: „Bort med det trældomsmærke.“ Samme dag tog P. Hiort Lorenzen efter aftale med Chr. Flor det betydningsfulde skridt, der blev udformet således af den tyske sekretær: „Den deputerede Hiort Lorenzen talte dansk“, og derefter: „Han vedblev at tale dansk.“

I virkeligheden var det, der her skete, en krigserklæring mellem dansk og tysk, og det blev af den største betydning for forholdenes udvikling både i hertugdømmerne og i kongeriget, et afgørende nationalt brud mellem dansk og tysk.

En stor fest til P. Hiort Lorenzens ære blev holdt på Skamlingsbanken 18. maj 1843. Her talte Laurids Skau.

Han opfodrede sine nordslesvigske standsfæller til at bortlægge deres frygtagtighed og samle sig til værn om deres modersmål. Talen greb tilhørerne, og Laurids Skau kom til at staa som et varsel om bondestandens fremtid i Sønderjylland og Danmark.

Og ordene ramte, de skabte håb og mod!
Trældommens tid var udrunden!
I stedet for bonden en ridder der stod,
en hersker i stedet for hunden.

Trods evige bestræbelser for at få det danske sprog anerkendt, traf kongen dog den afgørelse, at kun de, der ikke var det tyske sprog mægtige, måtte tale dansk i stænderne. Skriftlige henvendelser på dansk kunne kun tages i betragtning, når de var oversat til tysk. Afgørelsen vakte stor harme og bevægelse i de dansk nationale kredse. Den mest storslåede protest var den anden Skamlingsbankefest, der blev afholdt den 4. juli 1844. Heri deltog 12000 mænd og kvinder. Laurids Skau var ordfører og første taler, derefter talte Grundtvig med begejstring om en dansk folkehøjskole i Slesvig, P. Hiort Lorenzen om en fri forfatning for hele riget, Orla Lehmann for et Danmark til Ejderen, Chr. Paulsen, der endte med et leve for Slesvig og Danmark og hele staten, Carl Ploug, der sluttede med at ønske held over Slesvig, over Danmark, over alt Skandinavien, og til sidst bl. a. M. Goldschmidt, der som jøde mindede de danske sydslesvigere om de undertryktes kår og æggede danskerne til at sætte hårdt imod hårdt efter ordet: „Øje for øje og tand for tand.“

Nationalismen og liberalismen forenedes i Danmark i nationalliberalismen.

Da kong Christian VIII døde 20. januar 1848, brød en ny tid ind over Danmark. Der var begyndt et år, der tegnede til at blive blandt de mærkeligste i landets historie, og hvis minde endnu får tankerne til at gløde. Ingen vidste, hvordan udviklingen vilde blive; men de fleste anede, at der var storm i vente. Det var hverken den gamle konges død eller billedet af den nye, der skabte denne stemning; de rørelser, der i de senere år havde peget mod en fri forfatning fik med eet et mærkeligt liv. Der rettedes en appel til Frederik VII om at støtte sig til danskheden og det jævne folk.

Udefra kom den gnist, der fik mistroen til at flamme op til vrede og sætte endeligt skel mellem gammelt og nyt. Februaropstanden brød ud i Paris den 14. februar og forplantede sig hurtigt gennem Europa; i de første dage rejste sig i Tyskland en bevægelse for skabelsen af et nyt tysk

rige under fri forfatning. Det var foreningen af demokratiske og nationale ønsker, der alle vegne gav februar- og martsbevægelsen sit præg, og det samme gjorde sig gældende i Holsten og Sydslesvig.

På et møde i Rendsburg af de ständerdeputerede vedtoges at sende en deputation til Frederik VII for at kræve en fællesforfatning for Slesvig og Holsten nøje knyttet til Tyskland. Denne deputation afsejlede den 21. marts fra Kiel til København. Også i København og det øvrige Danmark havde februarbevægelsen fænget, den satte flamme i den ulmende glød hos vennerne af den fri forfatning, skuffede som de var af kongens første handlinger, og den vakte mange års ængstelse for tyske overgreb i hertugdømmerne til live. Nationalliberalistiske førere indvarslede den 11. marts til et stort folkemøde i Kasinoteatret. Samtidig med at de rettede stærke angreb på forfatningskundgørelsen, krævede de som det vigtigste mål Slesvigs forening med Danmark, „den egentlige knude, der måtte løses eller hugges over“. Goldschmidt advarede mod at krænke slesvigerens ret til en selvstændig afgørelse af deres forhold.

Der var nu tre hovedstrømninger: nationalliberalismen, der samlede Danmarks lykke og storhed i ordene Ejderstat og fri forfatning, de mere nøgterne, folkelige elementer, kimen til et senere venstre, der lagde hovedvægten på indre frihed og lighed, og ikke følte sig fuldt repræsenteret ved de nationalliberale, endelig den konservative bagtrop, broget sammensat af helstatsmænd, der ikke kunne slutte sig til den rivende nationale bølge, som synes dem at skylle over bredden. Orla Lehmann var sjælen i disse dages store løftelse, han stod i sin fulde manddomskraft, dansk til bunden af sit hjerte, han rev folket med sig og styrkede danskhedens sag som ingen anden.

Begivenhederne fulgte nu slag i slag. Da efterretningerne om mødet i Rendsburg nåede København, sammenkaldtes til et møde, hvor en af Lehmann udkastet henvendelse til kongen blev vedtaget. Den gik ud på, at øjeblikkets fare krævede et nyt ministerium af mænd, der havde nationens

tillid, og den sluttede med en opfordring til „ikke at drive nationen til fortvivlelsens selvhjælp“. Samme aften holdtes et nyt kasinomøde under deltagelse af borgerrepræsentationen. Lehmann holdt hovedtalen, og der vedtoges under stormende begejstring en erklæring med krav om en dansk-slesvigsk forfatning, bygget på en folkelig valglov, samt om dannelsen af et nyt ministerium. Samtidig bestemte man den næste dag at følge borgerrepræsentanterne til kongen.

Nu måtte Frederik VII tage sit parti. Hidtil havde han været usikker og ængstelig for at give sig folkeafstemningen i vold. Han besluttede sig dog til at blive folkets fører, og i statsrådet den 21. marts om morgenen udgik de fire konservative ministre, da de af Bardenfleth blev stillet over for nødvendigheden af at ophæve kundgørelsen af 28. januar og knytte Slesvig til Danmark. Bardenfleth havde da allerede opfordret D. G. Monrad til at indtræde i ministeriet, og hermed var skridtet over mod folket gjort. Monrads syn på politik nærmede sig det rene demokrati, og nu kastede han sig ud i kampen for almindelig valgret. Han havde en fast tro på folkets ret til frihed, han prægede derigennem vor forfatning og holdt fast på troen til det sidste.

Det afgørende statsråd blev holdt på Christiansborg den 21. om formiddagen. Imidlertid havde borgerrepræsentationen og magistraten på rådhuset samlet sig under overpræsident Michael Langes ledelse, og efter at de havde vedtaget adressen til kongen, begav de sig på vej til slottet for at overbringe den. Uden for rådhuset havde samlet sig en uhyre menneskemængde — op mod 15.000, over en tiendedel af byens befolkning — og de satte sig nu i bevægelse mod slottet, syngende fædrelandssange, et levende udtryk for den samdrægtighedens ånd, der bar den danske frihedsbevægelse.

Kongen tog vel imod kommunalbestyrelsen og meddelte den, at det gamle ministerium var gået, og at der allerede var truffet foranstaltninger til at bevare Slesvig uadskilleligt med Danmark. Kongen føjede til, at hvis folket ville have tillid til ham, ville han være dets trofaste fører.

Det vil altid stå som noget betydningsfuldt, at konge og folk i Danmark mødtes på denne jævne og stilfærdige måde, mens det i andre lande førte til voldsomme kampe. At dette var muligt har flere årsager; der var hos de ledende på begge parter et usædvanligt mådehold, og dette i forbindelse med den truende fare gjorde, at modsætningen udløstes så lempeligt.

Kongen besad ved sin jævne fremtræden egenskaber, der gjorde, at det danske folk i det betydningsfulde øjeblik forstod, at han ville blive den konge og fører, de i frihed kunne samles om.

En skranke faldt — et håb gik i opfyldelse. Der vågnede i det danske folk en stærk følelse af, at fælles lod er fælles lykke.

I håbet om, at det danske folk i dag og i fremtiden må besidde den samdrægtighedens ånd, der bar det i 1848, den samme vilje til at værne og styrke dansk sprog og sindelag, sendes de bedste hilsener i ønsket om en glædelig jul.

Karen Søndergård.

Hvad er W. F. A.?

Den sidste store krig, der lagde store dele af verden i ruiner og kostede omtrent 50 millioner mennesker livet, vakte hos en stor del af menneskeheden en stræben mod en mellemfolkelig forståelse og et venskab, der skulle kunne forhindre en gentagelse af dette ragnarok. Ud af denne stræben voksede der hos en gruppe mennesker den idé, at kunne man få fat i de forskellige nationers unge og få dem til at slutte venskab, så ville det være et skridt frem mod målet, der er verdensfreden.

Men hvordan slutter man venskab uden at kende hinanden? Det er umuligt. Uden kontakt og forståelse strandede hele idéen. To veje til dette er farbare. Den bedste er

en personlig kontakt ved besøg hos hinanden, og hvor det ikke går en kontakt pr. korrespondance. Ja, så har De idéen i World Friendship Association, Verdens Venskabs Forbundet, der blev startet i krigens sidste år.

Til alle tider har der været en udlængsel hos unge, en længsel efter at se og lære andre lande og deres befolkning at kende. Denne længsel har vel aldrig været stærkere end efter krigen, hvor vi alle var spærret inde. Men at rejse som almindelig turist er sjældent de unge beskåret. Den største hindring er den økonomiske. Hvilke unge har råd til at rejse ud og indlogere sig på hotel, og har de endelig råd til det, så lægger valutavanskelighederne deres klamme hånd på rejselysten. Men her ved W.F.A. råd. Idéen i W.F.A.-rejser er nemlig den, at vi kommer ud som gæster mod at gengælde det i vort eget hjem. Det lyder så simpelt, at man ikke kan forstå, at idéen ikke forlængst er udnyttet. Og taler man med dem, der har deltaget i W.F.A.-rejser, vil de fortælle, at man ikke kan rejse på en bedre måde. Hvis De har været ude at rejse som almindelig turist, kender De sikkert den følelse af ensomhed, der kan komme over Dem. Ikke fordi De er alene, men fordi De stadig føler Dem udenfor. De kan købe Dem ret til at være tilskuere, men De får ikke lov til at deltage i folkets daglige liv. Den følelse forsvinder, når De deltager i en W.F.A.-rejse. De bliver budt velkommen i et hjem, De får lov til lære dets vaner at kende, De får lov til virkelig for en tid at føle og tænke på Deres fremmede værtsfolks måde.

Genbesøget er egentlig en lige så stor oplevelse. Vi er vel alle en lille smule stolte af vort land. Det er dejligt at kunne få lov til at vise det frem til fremmede og dejligt for nogle dage at lukke vinduerne op til en større verden. Vi oplevede det her i Nordjylland i sommer. Jeg ved, at vore gæster var glade for at være her, og jeg tror, at værterne var lige så glade for besøget. De venskabsbånd, der knyttes ved besøget ude, blev endnu stærkere ved genbesøget.

En og anden vil sikkert spørge, om det er betryggende

at sende sin unge datter eller søn ud til ukendte forhold. Dette kan W.F.A. besvare med et absolut „Ja“. Rejsedeltagerne er ordnet i grupper på 25, enten dannet af deltagerne selv, f. eks. fra samme skole eller egn, og i så fald vælger deltagerne, hvis de ønsker det, selv en rejseledsager, der dog skal anerkendes af W.F.A., eller W.F.A. danner grupper og vælger selv en leder til holdet. Denne har i begge tilfælde det fulde ansvar for rejsedeltagerne; han søger kontakt med sit hold, når det er indkvarteret og deltager på alle de fællesture, der altid er arrangeret.

Skulle en udveksling ikke være mulig, enten fordi de rejsende ikke selv kan huse gæster, eller fordi der ikke i pågældende land, rejsen gælder, kan findes passende kvarterværter, arrangerer W.F.A. de såkaldte „tours“, d.v.s. ture, hvor rejsedeltagerne bliver indlogeret på herberger, kollegier eller billige hoteller, og hvorfra man så knytter forbindelse med W.F.A.-medlemmer i samme egn og foretager ture til smukke og lærerige steder.

Selvfølgelig kan ingen af disse former for rejser gøres gratis. De må betale for Deres rejse og de strengt nødvendige udgifter, der er forbundet med dem. Men det er lagt an, så en stor del unge fra alle samfundslag kan få råd til at være med. Synes De ikke, De har råd til det nu, så kan De gennem W.F.A. få en penneven i snart hvilket land, De ønsker. W.F.A. sørger for, at det så vidt muligt bliver et menneske, med hvem De har interesser og alder fælles, og senere vil De så eventuelt kunne uddybe venskabet ved et besøg.

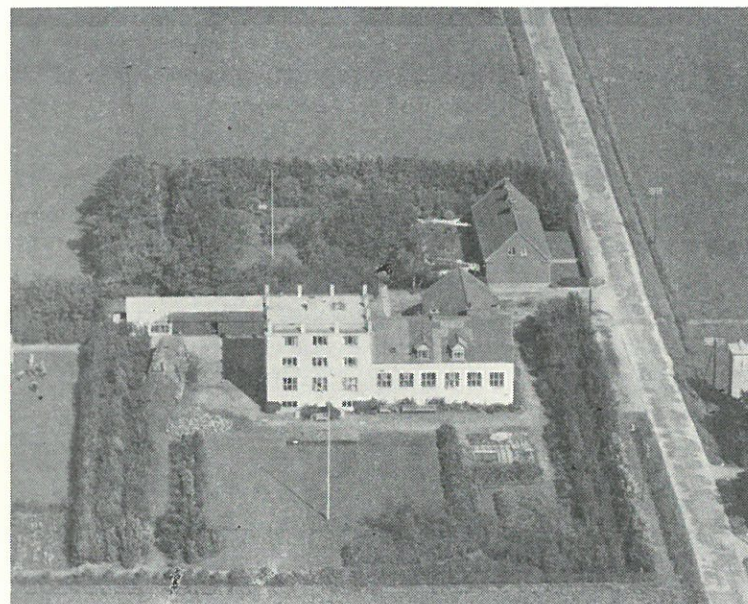
De unge må ikke glemme, at en rejse er noget, man kan glæde sig til i lange tider. Det er nu engang sådan, at det, man opnår ved eget arbejde, giver endnu større glæde, end hvis man får det hele forærende. Hvis De ikke får råd til at rejse nu, så begynd at spare sammen til dette formål. W.F.A. har indledt samarbejde med Dansk Rejseopsparing, der har følgende Motto:

Jo før De begynder at spare,
des kortere vil det vare.

I ca. 250 sparekasser landet over kan De ugentlig eller månedlig indskyde et beløb, hvis størrelse De selv bestemmer. Dette beløb kan enten forrentes til den højeste indlånsrente eller indgå i en rejsepulje, af hvilken der hvert år udtrækkes et vist antal frirejser.

Jeg håber, at De ved at læse dette er blevet grebet af idéen i W.F.A. I W.F.A. kan vi alle mødes uanset nationalitet, race og politisk overbevisning, og først når der kan bygges en bro over disse tre kløfter, vil der være mulighed for at genrejse en fredelig verden.

F. Schausen Petersen.

Aaret, der svandt

Aarets Brev til gamle Elever vil jeg denne Gang indlede med en oprigtig Tak, for jeg synes, at der er saa meget at sige Tak for.

Gamle Elever viser en Trofasthed, der virker overvældende. Vi har i Aarets Løb modtaget saa mange Breve og Hilsener som aldrig før, og de udstraaler saa megen Godhed og Venlighed over for Skolen og over for os, der virker her, at der bliver noget at leve videre paa og meget at sige Tak for. Elevmødet vokser fra Aar til Aar og bliver festligere for hver Gang, og naar man ser gamle Elever tilbagelægge over 100 km paa Cykel for at komme med til en Eftermiddags- og Aftens Samvær paa deres gamle Skole, overbevises man om, at Baandene, der blev knyttet en Gang, nok skal holde i Tiden fremover.

Ved næsten alle mine Møder i vid Omkreds træffer jeg gamle Stidsholt-Elever, og i mange Tilfælde har de haft en meget lang Tur for at komme til Møde; men det lille Samvær, der kan blive ved saadan en Lejlighed, virker saa opmuntrende og gør altid, at jeg vender glad hjem.

Søren Kierkegaard nævner et Sted noget, som han kalder Accidenser, det betyder uvisse Indtægter, som man samler op paa sin Vej, altsaa noget, som man ikke har Ret til at regne med forud; men som man faar oven i Handelen. I en Verden, hvor man ikke kan undgaa Bekymringer og Skuffelser, bliver man taknemmelig for et Overskud af det lyse og glædelige, disse Accidenser, der ikke har det fjerneste med Penge at gøre, men som har adskillig større Værdi. Tak for alle dem, vi fik Lov at samle op paa vor Vej i Aaret, der svandt.

Nu ligger saa Aarsskriftet igen paa jeres Bord, og jeg haaber, at I vil synes om det. Jeg er glad for, at der ogsaa i Aar er saa mange Elevhilsener. Lad mange andre følge

efter næste Aar, de skal nok blive optaget. Blandt Artiklerne er der en, som jeg har bedt Jakobs tidligere Lærer fra Katedralskolen i Aalborg, Lektor Schausen Petersen, om at skrive: Hvad er W. F. A.? Lektoren har gjort et meget stort Arbejde for disse Udvekslinger, der er fortalt om, og jeg tror, at gamle Elever vil læse Artiklen med Interesse.

I Aar har vi ingen Udenlandsrejse at fortælle om. Efter det store Opbud i Fjor med baade Norges- og Sverrigsrejse har vi i Aar holdt os hjemme, men om alt gaar vel, lægger vi ud til næste Sommer igen.

I Aarsskriftet er indlagt en lille Seddel til gamle Elever. Alle, som har Interesse i at blive holdt underrettet om Planerne for en Udenlandsrejse til Sommer, bedes udfylde og sende mig den inden 1. Februar, saa faar de Besked, naar der foreligger noget. Vær blot taalmodig, der kommer Besked i alle Tilfælde til dem, der indsender vedlagte.

Lige efter, at Aarsskriftet var gaaet i Trykken i Fjor, købte vi den lille Landejendom Vest for Skolen. Vi haaber, at det med Tiden maa blive et fint lille Mønsterbrug. Det er morsomt at have Hest og Køer og at kunne hente egne Produkter til den daglige Husholdning.

Jeg fortalte sidst om Rutebilen, vi har faaet direkte til Hjørring. Nu er der tillige blevet daglige Ture: Voersaa—Stidsholt—Sæby. Vi glæder os over disse Ting, der maa ske kan forekomme andre som Smaating og ikke værd at ofre et Par Linier paa i et Aarsskrift, men for os er det af Betydning, at der nu er to Rutebiler, der har Holdeplads her ved Skolen. Men vigtigere end disse praktiske Ting, er det, at det har været et herligt Aar for Skolen. Alt har formet sig, baade paa Vinter- og Sommerskolen paa en saadan Maade, at vi ikke kunde ønske os det bedre. Ogsaa med Hensyn til Tilslutning har Aaret været godt: 45 paa Vinterskolen og 41 paa Sommerskolen.

Jeg bestemmer hvert Aar, at jeg vil føre en Slags Dagbog over Aarets Begivenheder, saa skulde det være lettere at give et Resume af, hvad der er hændt i Aarets Løb. Men det har jeg endnu ikke faaet gennemført. Jeg har ikke andre

Vinterholdet

Paa Skovsoen

Elevraadet

Optegnelser end dem, der staar ved Datoerne paa min Kalender; men naar jeg ser dem igennem og sætter et lille Mærke ved alle de Dage, hvor der var et eller andet, som direkte kom Skolen eller Eleverne ved, faar jeg ikke mindre end 48 „Mærkedage“, altsaa Dage, hvor der var noget særligt: Møde, Fest, Udflugt, Gæster o. s. v., og naar jeg tænker paa disse mange Dage, staar de saa tydeligt for mig — trods manglende Dagbog.

Heldigvis er der da ogsaa et Par Hundrede Dage, der ikke huskes ved noget særligt, disse gode Dage, hvor vi kunde samle os om Kammeratskabet, Arbejdet og alle de smaa Fornøjelser: Onsdag-Aftener, Fredags-Klub og meget andet, der ikke kom andre end os selv ved.

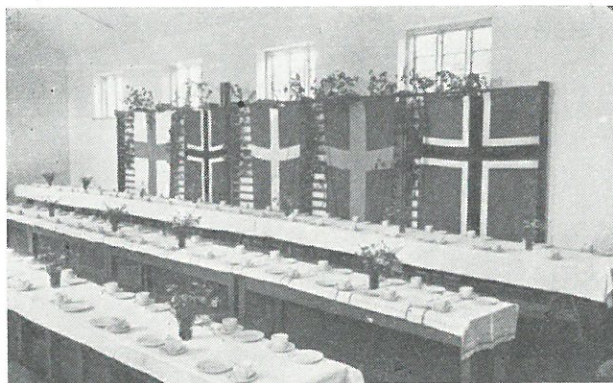
I en Beretning som denne er det naturligt, at det bliver Dagene, noteret i Kalenderen, der bliver fremdraget, men — ærlig talt: Hvor gode de end var, mon da de mange andre Dage, der bagefter ikke saa let skelnes fra hinanden, ikke alligevel var dem, der gav de rigeste Minder.

Det kunde godt tænkes, at en eller anden af Sommerpigerne, der var med til i Løbet af de 5 Maaneder at underholde 2—3000 Gæster her, hvad enten det var med Gymnastik, Folkedanse eller Optræden paa Friluftsscenen, længst vil huske de daglige og fornøjelige Smaating i Kammeraters og Læreres Kreds.

„Med Flid og Dygtighed“ staar der ofte i en god anbefaling, og det samme tør siges med Sandhed om de 86 Dreng og Piger, der i det svundne Aar har arbejdet her paa Skolen for deres Dygtiggørelse. De fine Udstillinger ved Afslutningerne fortalte om megen Flid og Dygtighed; men det vilde være uretfærdigt, om man blot tænker paa, hvad der kan vises ved Udstillinger og Gymnastikopvisninger. Der er Fag, der ikke kan opvise Resultater paa tilsvarende Maade.

Paa Vinter- og Sommerskolen er holdt ialt 30 Elevforedrag i Dansktimerne, ca. en Trediedel af Flokken har over frit valgte Emner talt for Kammeraterne og gjort det aldeles

Hvor mange mon
der kommer?

En yndet Plads

Lidt ekstra Træning

fortræffeligt, takket være et stort og energisk Arbejde. „Formænd“ og Oplæsere gjorde ogsaa deres Sager godt.

Ved Vinterskolens Begyndelse besluttede en Flok Drenge, at de vilde tage Idrætsmærket, og de sled i det under Frk. Søndergaards og Lærer Thomsens Ledelse, og ikke mindre end 24 opnaaede det.

Sidst i Marts, efter Afslutningen, rejste Lærer Haubo, han har gjort et ærligt og trofast Arbejde i den korte Tid, han var her, og vi var meget glade for ham. Han er nu Lærer paa Sjælland.

Nu til November har vi faaet Lærer Aage Jensen som fast Lærer. Baade han og vi regner med, at hans Fremtid bliver her paa Skolen. Han blev gift til November, og vi glæder os over at have faaet dette unge dygtige Par knyttet til Skolen.

Foruden Frk. Søndergaard og Frk. Eiler havde vi i Sommer Frk. Krogh fra Mors. Hun har i Vinter Bopæl i Dybvad og underviser ved Haandgerningskursus en lang Række Steder. Til Sommer overtager hun igen sin Stilling her. — Thomsens Efterfølger i Ørtoft, Lærer Christensen, har overtaget Fysik og Bogføring nu fra November.

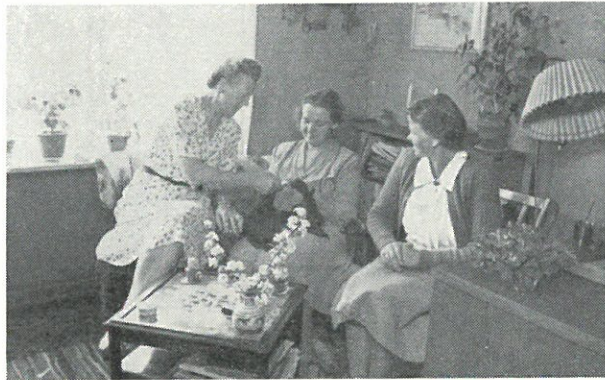
Da sidste Vinter indledtes med en mild November Maaned, besluttede vi at foretage vor traditionelle Aalborgtur, inden det blev koldt — „man ved, hvad man har, men...“ Det blev en fin Tur — selvfølgelig. Vi afsluttede som sædvanlig i Aalborg Teater, hvor vi saa „Det gamle Spil om enhver“.

Kirkeligt Samfunds og Ungdomsforeningens Møder med fremmede Talere blev i Vinterhalvaaret, som de plejer, afholdt her paa Skolen. Ved Adventsmødet Søndag før Jul talte Provst Hindsholm.

Efter Nytaar begyndte vi igen Skolen saa tidligt som muligt, da der paa Grund af Paasken i Marts skulde slutes omtrent en Uge tidligere end sædvanligt. Selvfølgelig havde vi Juletræ den første Aften, og jeg synes, at „Familien“ bliver større for hvert Aar ved Juletræet, naar Eleverne sam-

I Storstuen

Tre gode Medarbejdere

*Mon det er Brevet til
gamle Elever?*

men med Omegnens Folk og deres Børn samles her til Juletræ, men det gør blot det hele festligere.

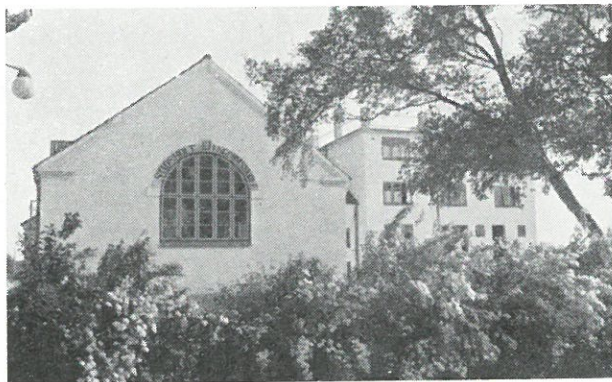
I Februar blev der travlt med at træne til Hovedkreds-Gymnastikstævnet i Dronninglund. Vi skylder Lars Johansen en hjertelig Tak, fordi han overtog det ene Hold, da Thomsen fik sit nye Embede og rejste fra Egnen. Den 7. Marts mødte vi i Dronninglund med to fine Hold. Klap-klap.

Ungdomsforeningens Dilettanter havde travlt i samme Tid, og i Midten af Marts indbød Foreningen til Forestilling i to Aftener i Gymnastiksalen. Ogsaa meget Klap.

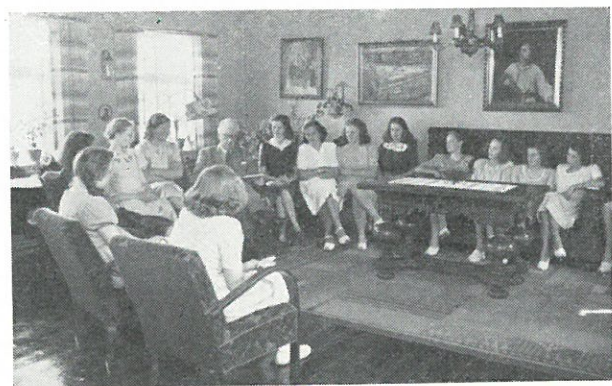
Det er ved at være Tradition, at De danske Ungdomsforeningers Formand, Forstander Jens Marinus Jensen, Aarhus, ser op til os engang i Løbet af Vinteren. Det gjorde han da ogsaa i Aar. Den 9. Marts talte han først for Drengene om Eftermiddagen, og om Aftenen fulgte vi med til Syvsten, hvor han talte efter Indbydelse af det kommunale Ungdomsudvalg.

Mest bemærkelsesværdigt blandt de Film, vi saa i Vintrens Løb, var vist den store Færdselsfilm, som Færdselspolitiet viste. Det var et stort Opbud: En Overbetjent og en anden Færdselspolitimand fra København, samt Justitsministeriets Motorsagkyndige fra Sæby og saa Tone- og Talefilm. Vi fik sandelig lært at holde Fødderne væk fra de forbudte Steder, titte efter det røde Lys og lade være med at lege paa Gaden. Det var en storslaaet Instruksion, som de allerfleste Mennesker vilde have Gavn af.

Vi indførte sidste Vinter Folkestyret her paa Skolen, kan I tro, det var faktisk „Hundredaaret“, der blev fejret, men det var dog ikke efter forudgaaende Demonstrationer som i de berømte Martsdage. Jeg har jo som bekendt engang spillet Frederik den 7., og jeg er ikke faldet ud af Rollen endnu. Det behagede mig at udnævne et Ministerium, „paa Billedet I se det kan“. Det er det første Elevraad i Skolens Historie. Naar de nuværende Dreng læser dette, vil de sikkert ogsaa have Folkestyre; men da de jo først læser Aarskriftet til Jul, er „Folket“ ogsaa nok modent dertil. Elevraadet fungerede aldeles glimrende. Store og ansvarsfulde

I Sømmersol

Søndag i Storstuen

Forste Vers een Gang til

Opgaver blev lagt paa dets Skuldre; men uden Sammenligning var Punktet: Hvad med Vinterfesten ...? det største og alvorligste. Mangt et Statsraad blev afholdt, alt efter som Problemerne dukkede op, det ene efter det andet. Skal det være „Fætre“ eller „Kusiner“ (nej, søreme nej, hvad skal vi underholde dem med, de har jo ikke engang Forstand paa Sløjd. Nej, lad os indbyde Fætrene). — Næste Spørgsmaal: Skal de „ha' Steg“? Hvor skal de ligge? Festen blev en Succes. Leve Aagaard, Mads, Gade og hele Rækken.

Forældrefest og Afslutning var ogsaa denne Gang slaet sammen til een Fest, begyndende i Badskeer Kirke Kl. 10 — og derefter sædvanlig Program: Middag — Opvisning — Udstilling — og saa selve Afslutningen som paa en Maade blev ganske enestaaende. Jeg giver Ordet til Vendsyssel Tidende (et lille Uddrag af det smukke Referat):

„En Elev, Regnar Nielsen, Mjels, holdt en lang Tale, frit og uden nogen Slags Talenervøsitet tolkede han sin og sine Kammeraters Tak og Taknemmelighed mod Skolen, Forstanderen og Lærerne, paa en Maade, som maatte forbyse alle Tilhørerne. En anden Elev, Andreas Flensburg fra Jerup, talte om Vinteren, der var gaaet alt for hurtigt, om Lærerne, der havde været gode Kammerater, og endte med at takke Forældrene. Efter at Elevraadets Formand, Jens Aagaard Sørensen, Gunderup, havde talt, blev Stidsholt-Sangen sunget. Forstander Jakobsen tog nu Afsked med de to Elever fra Sydslesvig, der paa dette Tidspunkt skulde begynde Hjemrejsen. Han bad dem tage med sig hjem Kongens Ord: Med Gud for Danmark. Mens alle rejste sig og sang: End er der en Gud for oven, der raader for Danmarks Sag, sagde de to Drenges Farvel til Kammerater og Lærere.“

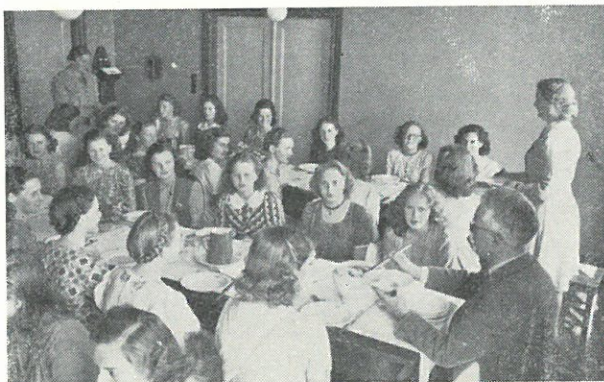
Regnars, Dreses og Aagaards Tale ved den Vinterskoleafslutning var en saa fin og storslaet Finale efter Vinterens Samvær, at det sikkert ikke gaar i Glemme hos dem, der var med.

Som en lykkelig Erindring om den største Begivenhed i vort Folk kommer hvert Aar lige efter Sømmerskolens Aab-

Vi vil saa gerne danse

Værsgod

Tre, som gaar Køkkenvejen

ning Frihedsfesten. I Aar talte Pastor Larsen, Als, hvis Datter var Elev paa Skolen. Dybvad Sangkor sang.

Mange gamle Elever erindrer Niels Stidsholt. Det var i hans Hjem, Gaarden „Stidsholt“, at Børneskolen begyndte for snart 50 Aar siden. Han døde i Maj, og den 14. Maj gjorde han sin sidste Rejse forbi Skolen, som han omfattede med Kærlighed. Mens der blev standset op et Øjeblik, sang Sommerpigerne et lille Afskedsvers. — Netop samme Dag fandt en anden Begravelse Sted, nemlig paa Bjergby Kirkegaard. Vor gode Ven, Svend Svendsen, Johannes, Kirstens og Hanses Fader, var pludselig død. Efter at have talt ved Niels Stidsholts Bisættelse, talte jeg i Bjergby Kirke og forrettede Svend Svendsens Begravelse. Aldrig kan Ungdomsskolen faa en bedre Ven, end han var. Hans Omsorg og Kærlighed var enestaaende.

Den 23. og 27. Maj havde vi Ungdomsbesøg, Lærer Buje, Understed, og Pastor Larsen, Dorf, gæstede os med deres Ungdomskredse, og vi havde nogle fornøjelige Timer sammen med dem.

Den 10. Juni imødesaa vi med en vis Spænding, vi skulde have en Husmoderdag. Det blev en fin Dag med godt Humør og smukt Vejr og en Masse Mennesker, jeg ved ikke, hvor mange; men de kunde i hvert Fald fylde baade Salen og Entreen. Forstander Brandt Pedersen, Vraa, og jeg talte, og Sommerpigerne underholdt.

Søndag den 13. Juni havde vi Besøg af Kirkeligt Samfund fra Frederikshavn. Denne Kreds har gennem Aarene vist os saa megen Venlighed og Gæstfrihed ved at indbyde os til deres hyggelige Sommer-Udflugter til Møllehuset, saa vi glædede os til at kunne gøre en ganske lille Smule til Genæld.

Det hænder jo ogsaa, at de gamle kommer paa Skole, og det er ikke de mindst fornøjelige Dage for os. Saaledes havde vi den 21. Juni Besøg af de gamle fra Bjergby, de var mødt i stort Tal, og vi glædede os over at se deres Begejstring over Turen og det alt sammen.

Sct. Hans Aften holdt vi i Aar herhjemme. Skolen indbød

Jakob

Egnens Folk, og de mødte saa godt som allesammen, og Børnene fra Skolen var med, saa vi blev en stor Flok og fik en herlig Aften ud af det. Vi legede Sanglege paa Boldpladsen, drak Kaffe i Salen, hørte Oplæsning af Gaardejer Aksel Akselsen, Voersaa, og havde selvfølgelig Baal paa vor egen Mark. Uden Tvivl vil det blive Tradition at fejre Sct. Hans Aften paa den Maade i kommende Aar.

Den 22. Juni blev Jakob Student fra Katedralskolen i Aalborg, det var en stor Dag, som baade han og vi havde set hen til med Forventning, og da vi mærkede, at ogsaa Eleverne folte det som noget festligt og paa forskellig Maade viste det, kan det vist godt gaa an at nævne Begivenheden ogsaa her. Nu læser han paa polyteknisk Lærestalt i København.

Et Par prægtige Mennesker, Hr. og Fru Nielsen, Hotel Harmonien og „Skovlyst“ i Sæby fik den smukke Tanke at invitere alle paa Skolen til helt privat Fest en Aften paa Skovlyst. Her blev vi beværtet paa det bedste og havde en herlig Aften, som ingen af os glemmer. Vi sender Hr. og Fru — nej, Villy og Helga vor Tak for i Sommer.

Den 4. Juli var vi til Amtsgymnastikstævnet i Brønderslev, hvor Eleverne deltog, det er en festlig Dag sammen med saa mange andre Gymnaster. Næste Søndag var saa Sommerens store Dag, Elevmødedagen, som jeg allerede har mindet om, og som Dam fortæller nærmere om.

Vi har de senere Aar holdt Forældrefesten første Søndag efter Sommerferien, men denne Tradition fraveg vi i Aar og holdt Festen allerede Tirsdagen efter Elevmødet, og det vil vi nok fortsætte med ad Aare, da vi blev glade for den Ordning. Der er jo det, at i August begynder det at blive køligt om Aftenen, hvilket ikke er saa godt ved Friluftsspillet i Haven, endvidere har „Skuespillerne“ allerede faaet Stykket noget paa Afstand. Vi er Provst Sevaldsen, Hjørring, meget taknemmelige for det historiske Stykke, han skrev i Sommer, og som vi fik Lov at opføre. Det glædede os ogsaa meget, at Provsten selv kom og saa en af Opførelserne og oven i Købet udtalte sin uforbeholdne Tilfredshed med vor Gengivelse.

Det aarlige Sommerstævne var henlagt til om Aftenen samme Dag, som vi havde Forældrefest, saa det var en anseelig Forsamling, der var baade til Opførelsen af Stykket og til Foredrag, der i Aar blev holdt af Pastor Møller, Jerslev.

Den 21. Juli havde vi atter Gæster, 5—600, under Ledelse af Gaardejer Martinus Pedersen, Tornby. Det var Hjørring Amts Lanboforening. Det vilde regne den Aften, men baade Gæsterne og vi tog det med Sindsro, og vi blev heller ikke skuffet. Da vi havde faaet de mange Mennesker ud og ind et Par Gange, forbarmede Vejret sig over os, og det blev fint, og Elevernes Opførelse af ovennævnte Stykke blev gennemført.

Vor første Tur efter Sommerferien gik til Sæbygaard og til Dams, hvor vi blev modtaget med den Gæstfrihed, som alle gamle Elever kender fra disse to Steder. Dagen afsluttedes i Øksenhede Skoles Have med Opførelse af Sommerens Stykke.

Den 27. August havde vi det aarlige Fredsmøde med en saa stor Tilslutning, som vi kun har set Magen til een Gang før. Folk var mødt fra hele Nordjylland. Forstander Drewsen, Borris Landbrugsskole, talte om Bevægelsen „Een Verden“.

En Uge før Afslutningen var vi i Aalborg. Ogsaa denne Gang sluttede Turen i Teatret, hvor vi saa „Jeg er bange“

— fin Tur og fint Stykke. Ved Efteraarsmødet talte Pastor Elbek og Skolebestyrer Hans Aage Larsen, Vraa, og om Aftenen sang Koncertsanger, Kantor Ancher Pedersen, Aalborg.

Adskillige Talere kom i Løbet af Sommeren og talte til Pigerne i en Time eller to, saaledes Pastor Madsen, Volstrup, Pastor Bennike, Elling, Konsulent fra det kongelige danske Landhusholdningsselskab, Frk. Tang, Fru Augusta Nielsen fra Foreningen „Folkevirke“ og flere. Mange Foreninger ud over de allerede nævnte, havde vi den Glæde at modtage, jeg nævner i Flæng: Volstrup Husmandsforening, Asdal Mejeri, Vidstrup Husmandsforening, Ingstrup Husmandsforening, Dansk Kvindesamfund fra Hjørring.

Vore gamle Lærerfolk her fra Skolen, Lærer Svend Poulsens, glædede os ogsaa med et Besøg med deres Skolekreds. Ved et rent Tilfælde faldt deres Besøg sammen med en lille Visit af andre gamle Venner, nemlig Boelskiftes. Selvfølgelig satte jeg Gæsterne til at underholde hinanden noget af Tiden. Boelskifte fortalte om en Rejse, han lige var kommet hjem fra, og det var endda fra Egne, hvor det bliver de færreste beskaaret at komme.

Afslutningen paa Sommerskolen fandt Sted den 29. September. Saa sad vi der ude i Badskær Kirke og herhjemme i Salen og følte, hvor vemodigt det er at sige Farvel, naar man har været saa glad for at være sammen. Jeg tænker, at hver eneste af Sommerpigerne læser disse Linier, og jeg sender hver især den allerbedste Tak for alle de gode Minder, ogsaa fra den sidste Dag, vi var sammen.

Her maa saa mit Brev slutte, selv om der kunde være meget mere at fortælle, og saa beder min Kone, Grethe, Jakob og jeg da alle gamle Elever modtage de bedste Ønsker om en glædelig Jul og et godt Nytaar.

Hans Jakobsen.

N. Hansen Risegaard

Min Far

Der var saa stille i Værelset, da vi en sen Nattetime sad ved Fars Seng, at vi fo'r sammen ved Lyden af et faldende Blad fra en Rose.

Far havde smilet taknemligt for de skønne Roser fra Søster Valborgs Have, da hun Dagen forud havde sat dem ved hans Seng. Nu løsnede et Blad sig og faldt tungt ned mod Bordpladen, et Øjeblik efter fulgtes det af flere Klynger, og snart stod Stilken nogen mellem de andre Blomster. Rosens Liv var forbi.

Da Bladene begyndte at falde, kom Ordene frem i mit Sind.

Eet for eet hvert Blad skal falde,
til du mistet har dem alle,
Døden skal dig overmande,
Støvet skal med Støv sig blande.

Det var denne Sandhed, der var ved at fuldbyrdes for Far. Hans Aandedræt var svagt, og vi kunde hvert Øjeblik vente, at det blev det sidste. Et langt, rigt og blomstrende

Liv stod foran sin Afslutning, hans sidste Blad var ved at falde.

Han havde selv i sit lange Liv oplevet at se alle sine jævnaldrende falde fra og gaa bort den ene efter den anden, nu var det hans Tur.

Næste Nat døde Far.

Selv om han blev næsten 95 Aar, synes vi alligevel, at det var for tidligt, ungdomsfrisk og stærk i Sind og Tanke, som han var til det sidste.

Eventyret om den lille fattige Gaasedreng, der blev „Lammefjordens store, gamle Mand“, som Bladene skrev, var forbi.

Da Drengen i 1862 gik ude paa Herremandens Mark med sit Strikketøj i Haanden og vogtede Gæs, voksede der frem i hans Sind Syner og Maal. Han spekulerede som alle andre Drengene paa, „hvad han skulde være, naar han blev stor“, og han satte sig foreløbig tre Maal: Han vilde paa Højskole, han vilde ha' en Gaard, og saa vilde han, naar han blev rig nok, rejse Jorden rundt.

Han var letsindig nok til at røbe sine Fremtidsplaner for Gaardens voksne Mandskab, og en af dem lo ad ham og sagde: „Nej, bitte Niels, hvad der er slaaet til en Toskilling bliver aldrig til en Daler.“ Men Drengen tog ivrigere fat paa Strikkestrømpen: han skulde vise dem, skulde han!

Skolegang om Sommeren var der ikke noget, der hed, saa meget des mere maatte der slides om Vinteren. Lektie-læsningen om Aftenen foregik med Bogen paa Bordet, og Strikkepindene raslende under Bordet. Han havde ikke Raad til at lægge sit Bierhverv paa Hylden. Den ene Skilling efter den anden lagdes sammen med de forud erhvervede, jo, han skulde nok komme frem. Flid, Nøjsomhed og Guds frygt var Grundpillerne i hans Liv.

Hans første store Maal naaede han i 1873, da han blev Elev paa Vallekilde Højskole. Der fandt han den aandelige Jordbund, som passede for ham. I det grundtvigske Folke- og Menighedsliv slog hans Sind saa dybe Rødder, at han

stod der fast og urokkelig Resten af sit Liv. Vallekilde har aldrig haft en mere trofast Ven end ham.

Han var med til at bygge Valgmenighedskirken. I den første Grav paa Kirkegaarden blev hans lille Søn lagt. Valgmenigheden i Vallekilde var hans Hjem.

Til mine tidligste og bedste Barndoms minder hører Salmesangen, Forkyndelsen og den stærke Følelse af Fællesskab med baade Børn, unge og ældre under Korskirken Buer. Jeg kan endnu mærke den ejendommelige Feststemning, der var over de lange Køreture med Hest og Vogn, fra Riis til Vallekilde, de tidlige Sommermorgener, naar vi talte Daadyrene paa Markerne ved Kulaas Skov, eller Hjemturen i Mørke paa Vinteraftener efter Menighedsmøderne i Vallekildehjemmene.

Det skulde gaa mærkeligt til, om Fars Plads i Kirken stod tom. Fars Kirkebesøg var uafhængig af, hvem der var Præst i Vallekilde, hans Plads stod ikke tom. Søndag efter Søndag cyklede han de ca. 20 km i al Slags Vejr. En Søndag kun en god Maaned før hans Død kom han hjem fra Kirken saa udmattet af Turen, at han forstod, at den Tur kunde han ikke gøre een Gang til. Samme Dag forærede han sin Cykel bort. Det føltes for os andre, som om et Blad faldt.

Det grundtvigske Livssyn passede for Fars Sind. Han vidste, at Alvor og Gammen kan følges, men han frygtede altid for, at Alvoren skulde blive den mindste Del inden for det grundtvigske Folkeliv i Skoler og Foreninger.

Hans Rod og Staasted var i det grundtvigske, men han fandt og hentede Værdier ogsaa i andre Kirker og Samfund. Dette var et Udslag ikke alene af en ærlig Søgen, men ogsaa af Frisind og Tolerance, men kunde — og blev vel ogsaa af nogle — udlægges som Rodløshed og manglende Dømmekraft.

Den unge Mand, som havde været paa Højskole og vilde ha' en Gaard, naaede ogsaa sit andet Maal. Han blev Ejer af mere end een Gaard. Det var en ejendommelig Form for Landmandsliv, han førte. Mon han nogensinde har gaaet

bag en Plov eller saaet en Tønde Sæd? Han havde alt for mange Jern i Ilden og alt for mange Interesser til at gaa i Ro bag Ploven.

Som tyveaarig havde han lært Mejeribrug, hvorefter han berejste Landet og lærte Folk at kærne Smør. Da Andelsmejerierne begyndte at rejses ud over Landet, var han straks med i Arbejdet. Han rejste i nogle Aar som Sælger af den første danske Centrifuge og andre Mejerimaskiner og var samtidig Mejerikonsulent.

Hvor andre ikke havde Mod til at tage fat, var han Førstemand, saa var der netop noget ved at begynde. Hvad kunde vel Jorden paa den udtørrede Lammefjord bruges til? Han købte Jord, byggede Gaarde og Huse, opdrættede Heste, drev almindelig Landbrug hjemme paa Risegaarden, byggede Silo, gjorde Forsøg med Ensilering. Han vurderede Ejendomme for Kreditkassen, telefonerede hjem fra København i Høstens Tid, at Meteorologerne meldte Regn, og man maatte se at bjerger Kornet.

Naar han var hjemme paa Risegaard, kunde man se ham gaa over Marken med Hænderne paa Ryggen og standse op for at føle paa Kornet eller for at klappe en Ko eller sige et Par venlige Ord til en Hest, for saa at gaa tilbage til Kontoret og arbejde et Par Timer, inden han atter kørte ud paa Cyklen.

Gaasedrengens tredie Maal var Rejsen Jorden rundt. Og saa det naaede han, men han var 68 Aar, inden han fik Tid til den Færd. Fire Aar brugte han til Turen. Jeg var i Ægypten for at møde ham paa Hjemvejen. For første Gang oplevede jeg, at Far havde god Tid: Vi boede i Jerusalem et halvt Aar.

Efter Hjemkomsten tog han fat med fornyet Arbejdsmod og friskt Initiativ. Nu vilde han lave et Anlæg i Byen, der skulde plantes Træer og bygges flere Huse. Samtidig lod han plante 10.000 Blommetræer, saa kunde der altid oprettes en Svedskefabrik. Den sidste Plan forhindrede de to haarde Frostvintre. Den for Danmark usædvanlige haarde Frost dræbte de fleste af de lovende unge Blommetræer.

Hans Optimisme, Gaa-paa-Mod og rige Initiativ helt op til de allersidste Leveaar vil staa som et Forbillede for den Slægt, der fortsætter Livet efter ham.

Natten til den 15. Oktober døde Far. Hans Hjerter holdt op at slaa, og hans Aandedræt standsede mere lydløst og stille end et faldende Blad.

Om Eftermiddagen samledes vi om Fars Kiste i Mors Stue, og der fik jeg Lov til at sige disse Afskedsord:

„De sidste Ord, Far sagde, var „Hjem til Herren“. Han havde de sidste Dage talt meget om at rejse hjem. Han var frimodig og glad. Og naar han saa ofte gentog Ordene „Tag mig, som jeg er — tag mig, som jeg er“, var det ikke et fortvivlet Raab, snarere en tillidsfuld Nynnen, som gik over hans Læber.

Far var saa glad for, at vi var hos ham, og han var taknemlig derfor. Han talte meget om „Blodets Baand“ og „Kærlighedens Magt“, og han knugede vore Hænder.

Naar Far talte om Rejsen, skete det, at han spurgte: Hvem skal følge mig? og han nikkede, naar vi svarede: Vi følger dig allesammen. Vi fulgte Far, saa langt vi kunde, lige til Dødens Port, som hvert Menneske maa gaa alene igennem, men vi er forvissede om, at han blev godt modtaget paa den anden Side.

Fars Liv var en lang Rejse. 95 Aar er en lang Rejsetid. Far passerede mange og forskelligartede Stationer. Vi er taknemlige for, at vi fik Lov til at gøre Følgeskab i saa lang en Aarrække. Nu er han gaaet ud paa sin sidste store Rejse. Han forsømte aldrig, mens han var hos os, at pege paa Maalet og vise os Vejen, og derfor skylder vi ham den største Tak, for nu er det os, som fortsætter Rejsen, og som en Dag, nær eller fjern, staar ved Dødens Port.

I Dag følger vi Fars jordiske Legeme paa hans sidste Rejse, her fra det Hjem, som Mor købte og hvor hun ventede paa ham, da han for mange Aar siden vendte hjem fra sin Udenlandsrejse. Vi følger ham til Barndomshjemmet i Riis, de store og smaa Søkendes Barndomshjem. Derfra

gaar vi om faa Dage videre til det Sted, som var Fars aandelige Hjem paa Jorden, Korskirken i Vallekilde, der maa vi sige det sidste Farvel.

Og nu takker vi dig Far, for alle de Aar, vi fulgtes. Mor, dine Børn og alle dem, der hører os og dig til, takker dig for Følgeskabet og for din Kærlighed til os“.

Marie Risegaard Jakobsen.

Samtale med Dam

Søndag den 19. september fyldte Dam 50 år; det er uforståeligt for os, der har kendt ham i de 17 år, han har været medarbejder her på skolen. Vi synes, han er lige så ung, som da han begyndte. Ved en festlighed i dagens anledning i hjemmet, Øksenhede skole, prøvede jeg på at bringe ham en tak for trofast arbejde her gennem de mange år, og efter åbningen den 3. november bad jeg ham om en samtale til årsskriftet, da jeg regnede med, at den vil interessere gamle elever, der vist aldrig har hørt Dam fortælle om sig selv. Det er ikke noget, han har brugt.

„Du er jo, som alle gamle elever ved, vendelbo. Kunne du ikke først fortælle lidt om din barndom?“

„Ja, mit mål røber mig. Jeg er født i Borup ved Vrå, hvor mine forældre havde en lille gård. Vi hørte til Nr. Vrå skoledistrikt, og der gik jeg i skole, til jeg var 11 år; da blev min skole slået sammen med stationsskolen, og det var meget uheldigt for min skolegang, idet der i forvejen var fjendskab mellem drengene ved de to skoler. Nu blev der krig. I stationsskolen fik jeg mangt et blåt øje og jævnlig en blodig næse, men for få kundskaber.

Jeg glemmer aldrig min første skoledag. Hvor var jeg fin i hvidt matrostøj. Nu ved jeg ikke, om jeg var særlig nysgerrig; men den dag tog jeg blækhuset og holdt det op for øjnene med bunden i vejret. Gråd og tænders gnidsel; men var det alligevel ikke et tegn på interesse?

Nå, jeg kom vist til at følge helt godt med, og min lærer i Nr. Vrå, lærer Edslev, sagde: Du skal læse videre, Christian. Jeg følte ingen særlig erhvervstrang — nu er der jo erhvervsledere — det var der ikke den gang. Jeg var den ældste og eneste dreng af otte søskende, så jeg skulle helst være landmand, og sådan gik det til mit 23. år; da kom jeg på Vrå højskole. Der modnedes tanken om at blive lærer, og så kom jeg på seminarium.“

„Lad os høre lidt om seminarietiden.“

„Ja, jeg valgte Gjedved Seminarium, da jeg havde hørt, at der var frie forhold. Der måtte terpes i forberedelsesklassen. Husk på, jeg havde ingen særlig uddannelse ud over de 5 måneders højskoleophold. Senere fik jeg bedre tid til at dyrke særinteresser og kammeratskab. Jeg var meget optaget af gymnastik og fodbold. Jeg var med til snese af kampe og opvisninger rundt i landet, og min gymnastiklærer på seminariet sagde til mig: De skal da være gymnastiklærer, Dam.

Byskovs timer i dansk var samtaler om stof ud over penset. Det var udviklende, men det gik ud over de dovnes årskarakter. Der blev ikke terpet meget på seminariet i Gjedved. Jeg vil nærmest kalde det en udvidet højskoleundervisning.

1925 var et af de sorteste år for unge lærere. Der var ikke brug for mere end halvdelen af produktionen. Jeg var dog nogenlunde heldig med at få vikariater i Hjørring, Vrå og Brønderslev. 1. november 1926 kom jeg til Ørtofte og var der i et halvt år. Bagefter var jeg arbejdsløs i et halvt år. Det var strengt. Jeg havde lyst og vilje til at arbejde; men der var ingen, der havde brug for mig. Det var deprimerende. Saa blev Øksenhede ledigt 1. november 1927, og der blev da sendt bud efter mig. 1929 blev jeg gift“.

„Blev I glade for Øksenhede?“

„Jeg synes, vi er faldet godt til her. Befolkningen er flink og interesseret. Ungdommen har været flink til at slutte op om skolen, og vi har haft mange hyggelige stunder rundt om i hjemmene med samtaler, sang og oplæsning. Det er dog hos børnene, jeg har haft mine største glæder, selvfølgelig også skuffelser.

Jeg holder ikke saa strengt på diciplin i den lille klasse, det er for at lette de små overgangen fra hjem til skole. Derfor kan tonen ofte være lidt fri. En dag faldt en vældig tordenbyge. En lille dreng rejser sig op og siger: No blywer a suleme nøjt te å løb hjem, for a hår glemte å høll over min kaniner.“

„Hvis du engang skriver dine livserindringer, bliver der vel et lille stykke, der hedder Stidsholt?“

„Ja, flere kapitler. Jeg har jo mødt på skolen til arbejde og fest i mange år, jeg har haft $2 \times 40 \times 17$ timer. Facit kan I selv finde. Jeg har i disse timer lært mange prægtige piger og drenge at kende, og jeg har altid mødt lærelyst og interesse. Jeg har hentet megen glæde og fornyelse gennem disse timer og ved samværet med kolleger. Af festerne tænker jeg især på åbnings-, afslutnings- og elevfesterne.

Åbningsfestens: Nu velkommen enhver under ungdommens tag — stemmer sindet til forventning. Afslutningens vemod viser gennem tårer alligevel frimodighed og styrke til at gå vejen fremad. Elevfesten har for mig en særlig glans. Det er herligt at se de unge samles i en stor flok om noget bestemt, noget, de ikke kan glemme, noget, de må vende tilbage til. Alle disse gamle elever er skolens bolværk.

Også rejserne rundt om i Danmark og de andre nordiske lande hører til mine bedste minder. På de lange bil- og sejlture blev vi rystet sammen til een stor årgang“.

„Du har jo også en del at gøre uden for det egentlige skolearbejde — foreningsvirksomhed, oplæsning o. lign.“

„Jeg har altid været glad for at have interesser, og jeg har slidt med havebrug, husflid o. m. a. I foreningslivet var det en lang årrække tyendesporeforeningen, hvis formand jeg var. Nu er det foreningen „Norden“, som optager mig en hel del. Jeg tillægger denne forenings arbejde stor betydning. — Ja, der er jo mange foreninger, der har haft bud efter mig til at underholde, og det er jo mest på vendelbomål, jeg læser, men min oplæsning har vel mest indskrænket sig til at være en slags „dessert“; men jeg har nu aldrig kunnet lide, når unge vendelboer har været borte fra deres hjemstavn et års tid eller to, at de så har aflagt deres „modersmål“, og derfor har jeg gerne villet vise dem værdien i deres egen dialekt.“

„Hvordan ser du på ungdommen af i dag, og hvad ønsker du for den?“

„Jeg kan heldigvis sige, at jeg ikke er blevet pessimist; men jeg må dog sige, at jeg forstår ikke mange unges brug af deres fritid i dag. Jeg ønsker vor ungdom al den hjælp og støtte, den har nodig, og al den lykke, den kan bære.“

Elevhilsener

Naar jeg tænker 15 Aar tilbage — til Sommeren 1933 — da jeg var Elev paa Stidsholt, kan jeg se, at meget i det ydre har forandret sig.

Elevholdet var dengang lille, det var under beskedne, men hjemlige Forhold, vi arbejdede.

Nu staar der en stor Bygning med alle Nutidens Bekvemmeligheder, et skønt Samlingssted for Ungdom og en Pryd for Egnen.

Jeg takker for godt Kammeratskab og god Forstaaelse gennem de fem Maaneder, som jeg mindes med Taknemlighed. En hjertelig Hilsen sendes gennem disse Linier med Ønsket om stadig stød Fremgang for Stidsholt Ungdomsskole.

Johanne Krustrup-Svennum, (Sommeren 1933),
Nørgaard, Møllerup, Jerslev.

Det er nu 15 Aar siden, jeg var Elev paa Stidsholt. Vi var ikke saa mange den Gang. Det var, før Skolen udvidede og fik elektrisk Lys.

Naar jeg tænker tilbage paa Stidsholt, saa gaar Tankerne bl. a. tit til Søndag Morgen, naar vi samledes inde hos Fru Jakobsen til Morgensang. Der var en egen Stemning — Samling over det, som jeg ikke har kunnet ryste af mig.

I Foraaret holdt jeg Bryllup med en forhenværende Sygeplejerske: Karen Hald Jørgensen fra Skæve, og har i Sommer arbejdet paa en Planteskole i Dybvad; nu til November har vi overtaget mit Hjem i Forpagtning og skal saa til at prøve vore Kræfter paa det.

Hermed en venlig Hilsen til gamle Stidsholtbekendte.

Karen og Ejlf Bæk, (1933—34), V. Møllerup, Jerslev, Jyll.

✱ ✱ ✱

I år er det 10 år siden, jeg var elev på Stidsholt Ungdomsskole. Mange hold unge er siden rykket ind på skolen og er gået ud i livet med en værdifuld grund at bygge videre på, noget man først rigtigt forstår at værdsætte, når man er blevet noget ældre.

Jeg mindes endnu den dag, jeg skulle begynde på Stidsholt Ungdomsskole; jeg vidste intet om skolen udover navnet, men var opfyldt af forventning og den tanke, at 5 måneder var en lang tid blandt fremmede. Efter min ankomst til skolen følte jeg imidlertid straks at Stidsholt var en lille verden for sig, hvor ingen var fremmed, og jeg har erfaret, at det er et sted, hvor man, hvis man ønsker det, finder venner for livet.

Gid det måtte blive sådan, at mange flere unge ville benytte lejligheden til at komme på ungdomsskolen og få del i de værdier, man får, såvel gennem foredrag som praktiske fag og lære i dagligt samvær at vurdere godt kammeratskab.

Hvert år glæder jeg mig til elevmødet — til gensynet med skole, lærere og kammerater; man får minderne opfrisket og føler sig for hver gang nærmere bundet til hinanden.

Efter mit ophold på skolen har jeg taget handelseksamen og har siden været på kontor i Aalborg.

Igennem disse linier sender jeg mine venligste hilsener til alle venner fra Stidsholt Ungdomsskole med de bedste ønsker om en rigtig glædelig jul og et god og lykkebringende nytår.

Edel Jensen, Sommeren 1938.

✱ ✱ ✱

Naar jeg ser tilbage og standser ved Dagen for 10 Aar siden, den 3. November 1938, ser jeg mig selv staaende i Døren paa Ungdomsskolen. Bilerne kommer susende ind i Gaarden, Mødre og Fædre

kommer med deres Dreng, og disse Dreng skal altsaa i Fremtiden være mine Kammerater. Siden sad vi nede i Salen ved de lange Kaffeborde. Jeg havde ingen Forældre med, men der var nok, der gerne tog sig af mig. Saa gik Dagene. Jeg var trods Dialektvanskeligheder hurtigt med i det hele. Der var mange smaa Episoder, jeg gerne vilde nævne; men saa kan jeg ikke faa Plads. Vi naaede Afslutningsfesten. Jeg blev dømt til at holde Talen fra Eleverne, og jeg var mindst lige saa forlegen, som da jeg første Dag sad ene og ubemærket; men det gik. Og siden, tror jeg, at ogsaa dette kom til at betyde en Del. Jeg har nemlig af og til maattet sige et Par Ord i en Forsamling, og til daglig kræver mit Arbejde at have mange Mennesker paa Talefod, og det gaar ganske godt. Før mit Stidsholt-Ophold vilde det have været mig en Plage. Jeg vil ønske, at alle har faaet og vil faa lige saa meget ud af deres Vinter paa Stidsholt, som jeg fik.

Forstanderpar, Lærere og Kammerater fra 1938, samt alle, som jeg kom til at kende deroppe, bedes modtage Ønsket om en rigtig glædelig Jul og et godt, lykkebringende Nytaar. De bedste Hilsener fra min Kone og mig.

Hans Peter Larsen, Lohals, Langeland.

Vinteren 1938—39.

✱ ✱ ✱

Hermed sender vi alle Aarsskriftets Læsere, særlig Lærere og Lærerinder samt Kammerater fra Sommeren 36 og Vinteren 32—33 vore bedste Hilsener. Vi mindes tit gamle Dage paa Stidsholt. Vi har været gift i godt 6 Aar og har to Børn, Per og Rita. Vi bor i Mylund, hvor vi har en Ejendom.

Ella Madsen (Sæsing) Sommeren 36 og Jens V. Christensen (Volstrup) Vinteren 32—33, Grønborg, Mylund.

✱ ✱ ✱

Jeg vil gerne gennem disse Linier sende en Hilsen til Elever og Lærere paa Stidsholt Ungdomsskole. En særlig Hilsen sendes til mine Kammerater fra Vinteren 1943—44. Jeg var saa heldig at kunne komme til Elevmøde i Aar, og det var skønt igen at se Badskær Kirke fyldt til sidste Plads med gamle Stidsholtelever. Jeg er nu Soldat i den danske Brigade i Tyskland; men mine Tanker gaar tit tilbage til de herlige Dage, som jeg havde paa Stidsholt Ungdomsskole. Hermed sender jeg da gamle og nuværende Elever samt Lærere de bedste Ønsker om en glædelig Jul og et velsignet Nytaar.

Holger Andersen, Vinteren 1943—44.

Min bedste hilsen — med ønsket om en glædelig jul — sendes til elever og andre venner fra sommeren 1947.

Aase Mikkelsen.

✧ ✧ ✧

Jeg sender hermed Stidsholt Ungdomsskole, dens Lærere og gamle Elever den kærligste Hilsen.

Jeg har aldrig tidligere kunnet sætte mig ind i en Ungdomsskoles Forhold, før jeg nu har været Elev paa Stidsholt Ungdomsskole. At et saadant Ophold virkelig kan føre til saa meget, og der kan være et saadant Kammeratskab og saa gode Forhold, vidste jeg ikke før.

Jo længere jeg kommer fra den Vinter, jeg var Elev, jo mere gaar det op for mig, hvad Gavn det er at have noget saadan at støtte sig til ude i Livet.

Jeg vil saa haabe, at vi, der har været Elever, og de, som vil blive Elever, vil støtte vor kære gamle Skole altid, og jeg vil haabe, at Herr og Fru Jakobsen stadig vil faa Kræfter til Arbejdet som hidtil.

Regner Nielsen, Mjels. Vinteren 1947—48.

✧ ✧ ✧

Når bladene falder, en vinter er nær, og sommeren, der svandt, er kun et minde. Et minde kan være en dyr skat, og det vil mindet om mit ophold på Stidsholt ungdomsskole sommeren 1948 altid være for mig. Jeg ved, at hvad mine kammerater og jeg der lærte, kan vi tage frem til hjælp i alt, hvad der møder os, nu vi skal til at stå på egne ben. Endnu er det så kort tid siden, vi tog afsked med sommeren, at det er svært at sige, hvad der var mest værdifuldt. Hver time har sine minder; men overalt er der den trygge følelse af noget hjemligt og godt, både i alvor og spøg. Jeg siger herr og fru Jakobsen tak for alt godt og ønsker en rigtig god vinter med de nye elever, og jeg sender lærere, lærerinder og alle kammeraterne en hjertelig hilsen og forhåbentlig: på gensyn. Jeg holder mig i nærheden af skolen; jeg er stuepige på Sæbygård.

Benthe Pedersen, Brønderslev, Sommeren 1948.

✧ ✧ ✧

Opholdet paa Stidsholt ungdomsskole i sommer var en dejlig tid, og naar jeg ser paa mine billeder, dukker alle minderne frem. Der var altid godt humør og glade dage, og jeg har lært saa meget, som jeg vil faa stor brug for i fremtiden. Naar jeg tænker paa den tid, er det første, der melder sig, det gode kammeratskab. Jeg har aldrig haft saa gode kammerater før, og jeg glæder mig til at træffe dem alle til elevmødet næste aar. Venlig hilsen.

Gerda Nielsen, Als, Østjylland, Sommeren 1948.

Beretning fra Elevmødet

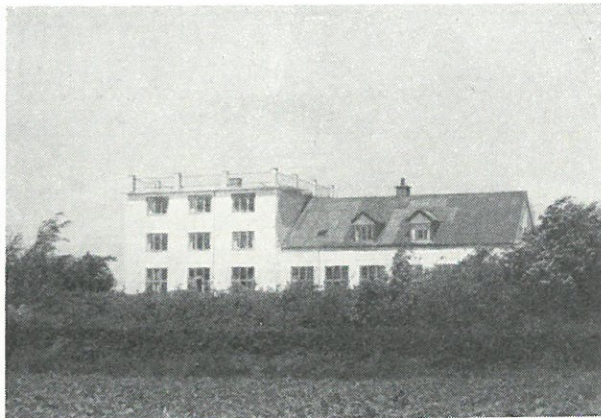

Nu i den mørke efterårstid er det et lysglimt igen i tanker at opleve elevfesten. Den afholdtes som sædvanlig anden søndag i juli. Kl. 2 var der gudstjeneste ved Jakobsen i Badskær kirke. Samling ved kaffen — gensynshyl og mere stilfærdige håndtryk. Efter kaffen samledes vi i salen, hvor jeg talte om „nordisk samarbejde“. Derefter generalforsamling. Jakobsen var en dygtig dirigent, der forstod at holde gemytterne i ro. — Beretning og regnskab godkendtes. Ole Thomsen, Bajensgård, Andreas Drivsholm, Vrensted, fru Ellen Christensen, Frederikshavn, og formanden var på omvalg. Formanden blev genvalgt, nyvalgt blev frk. Søndergård, Ungdomsskolen, frk. Kirsten Pinstrup, Gravlev, og Jens Ågård. Til revisorer valgtes Poul Poulsen, Dybvad, og Gerda Mathiasen, Ørtoft. Desuden vedtoges, at frk. Søndergård herefter skulle stå for kassen og udsendelsen af årsskriftet. Underholdningen på plænen var som sædvanlig smuk og stilfuld: gymnastik, folkedans og desuden 3 par, som viste gamle stildanse. Stort bifald.

På scenen lagde vi mærke til et mægtigt kors og en smuk stendysse. Efter aftenmaden blev vor nysgerrighed tilfredsstillet. Pludselig åbenbarer stendyszen sig som en klukkende kilde, og ind på scenen træder salig kong Knud d. Hellige, værdige bisper og prælater, riddersmænd i brynje og adelsdamer i gyldne skrud, ligesom bønder fra „Vendilsskaga“ holder bystævne. „Den hellige korskilde“ var meget betagende, og instruktør og skuespillere havde store ære af opførelsen.

Glædelig jul ønskes alle!

Chr. Dam.

Elevfortegnelse

Vinteren 1947—48.

Gustav Andersen, Engbæk, Ørtoft, Sæby.
 Knud Arne Andersen, Thysminde, Præstbro.
 Niels Vagn Andersen, Købsted, Tornby.
 Knud Badsberg, Hou, Ulsted.
 Børge Brunø, L. Brøndum, Bælum.
 Egon Carlsen, Skovly, Hou, Ulsted.
 Børge Christensen, Jerslev J.
 Jens Henning Christensen, Krabbesbro Mark, Ulsted.
 Jørgen Christensen, Grindsted Kær, Hjallerup.
 Svend Orla Christensen, Vangen, Skibsbj, Hjørring.
 Svend Christiansen, Mygdal, Bjergby, Hjørring.
 Kai Dahl, Træden Skole, Tønning.
 Karl Erik Ejdrup, Klitgaard, Nibe.
 Jens Eriksen, Kræmmergaard, Løkken.
 Andreas Flensburg, Bratten, Jerup.
 Vagner Gade, Vrensted.
 Ernst Jensen, Vingaarden, Aasted, Kvissel.
 Gunner Jensen, Rodsted, Støvring.

Jørn Knudsen, Skørting, Galten.
 Valdemar Knudsen, Nørholm, Sønderholm.
 Frede Korsgaard, Marienlund, Haarby, Skanderborg.
 Kai Krogh, Albæk, Støvring.
 Svend Langeland, Vorsaa, Agersted.
 Jul Larsen, Degnbøll, Mygdal, Hjørring.
 Mads Erik Larsen, Stenum, Brønderslev.
 Peter Mikkelsen, Mølholt, Præstbro.
 Christen Peter Nielsen, Holbæk Møllegaard, Præstbro.
 Regner Nielsen, Mjels, Ellidshøj.
 Sander Olsen, Suldrup, Støvring.
 Gerald Pedersen, Øster Melholt, Hou, Ulsted.
 Knud Pedersen, Skæveled, Dybvad.
 Ejvind Poulsen, Grindsted, Uggerhalne.
 Erling Hyldgaard Poulsen, Gugvej, Aalborg.
 Villum Poulsen, Astrup, Arden.
 Knud F. Rasmussen, Ørtoft, Sæby.
 Kjeld Rosenkilde, V. Melholt, Asaa.
 Erik Sloth, Enggaarden, Hou, Ulsted.
 Jens Jørgen Sønderhaven, Holmegaard, Thorup, Thy.
 Arne Sørensen, Albæk, Støvring.
 Jens Aagaard Sørensen, Gunderup, Vaarst.
 Jens Ole Sørensen, Nielstrup, Jerup.
 Niels Krabdrup Sørensen, Nygaard, Ørum, Bjørnholm.
 Henning Nyholm Thomsen, Nyholm, Hørby.
 Werner Peters, Tating, Husum Amt.
 Werner Peters, Sct. Peter, Husum Amt.

Sommeren 1948.

Thyra Andersen, Sindalsgaard, Geraa, Asaa.
 Birthe Ankerlund, Søndergade 56, Frederikshavn.
 Ellen Arildsen, Astrup, Hjørring.
 Doris Bech, L. Iverslyst, Tisted, Arden.
 Marie Carlsen, Nymark, Knæverhede, Sæby.
 Anna Marie Christensen, Bindslev.
 Annelise Christensen, Landlyst, Sterup, Jerslev J.
 Ella Søndergaard Christensen, Solvej, Sæby.

Lilly Christensen, Vester Pajhede, Høllum.
 Bente Dyhr, Bokærsvej, Asaa.
 Mette Engelbrechtsen, gl. Agersted, Agersted.
 Grete Frederiksen, Als, Østj.
 Else Hansen, Ø. Møllerup, Jerslev J.
 Elly Holst, Sterup, Jerslev J.
 Alice Jensen, Sofievej 1, Frederikshavn.
 Anna Jensen, Bjergsig, Dybvad.
 Bodil Jensen, »Skoven«, Elling, Kvissel.
 Ellen M. Jensen, Brugsforeningen, Fjellerad.
 Karen Højmark Jensen, Holmen, Kvissel.
 Kirsten Jensen, Tunø, Kattegat.
 Kirsten Jensen, Sæsing.
 Marie Jensen, Kroen, Bælum.
 Elsa Jørgensen, Nørrevang, Dybvad.
 Eva Larsen, Centralen, Høllum.
 Inga Larsen, Degnbøll, Mygdal, Hjørring.
 Johanne Larsen, Vestergaard, Stenum, Brønderslev.
 Marie Larsen, Sønder Lie, Taars.
 Nora Larsen, Præstegaarden, Als, Østj.
 Inga Lyngø, Lykkensprøve, Hou, Ulsted.
 Gerda Nielsen, »Alsia«, Als, Østj.
 Irma Nielsen, Vester Hassing.
 Marie Nørgaard, Tolstrupgaard, Hjøllerup.
 Ruth Nørgaard, Sdr. Eiaas, Bindslev.
 Sinne Olesen, Stenum, Brønderslev.
 Benthe Pedersen, Hjørringvej 80, Brønderslev.
 Bodil Pedersen, Kraghede, Tylstrup.
 Inger Sørensen, Smedegaard, Sæby.
 Bodil Thomsen, Over Holbæk, Præstbro.
 Inga Thomsen, Karlsberg, Høllum.
 Carla Hammerich, Nergaarethobs pr. Sternbergkirche
 Kreis, Flensburg, Sydslesvig.
 Waltraud Metzger, 24. Slesvig, Busdorferstr. 2,
 Britische Zone, German.

BESTYRELSEN:

Johannes Terkildsen, Nybo, Skæve, Brønden.
 Egon Jensen, L. Hyttehugget, Præstbro.
 Niels Pindstrup, Byrsted, Nibe.
 Kirsten Pinstrup, Gravlev, Støvring.
 Jens Ågård Sørensen, Gunderup.
 Karen Søndergård, Stidsholt, Sæby.
 Chr. Dam, Øksenhede, Sæby.

REGNSKAB:

Indtægt.	Solgt 622 årsskrifter à 3 kr...	1866,00 kr.
	— 242 — à 1 kr...	242,00 „
	Kassebeholdning	709,81 „
		<u>2817,81 kr.</u>
Udgift.	Trykning af årsskrifterne ...	1434,00 kr.
	Porto v. udsendelsen	400,00 „
	Giroblanketter	40,00 „
	Understøttelse	200,00 „
	Gave	78,00 „
	Annoncer	50,95 „
	Frugt, telefon, porto m. m. ...	40,80 „
	Kassebeholdning	574,06 „
		<u>2817,81 kr.</u>

Forandrede adresser bedes herefter meddelt Frk. Søndergård.

Indholdsfortegnelse

Den lille Dreng med Brødene

Chr. Nissen

En kendt Gud

Tage Møller

Bare et Instrument —

Hans Jakobsen

Det store år 1848

Karen Søndergård

Hvad er W. F. A.?

F. Schausen Petersen

Aaret, der svandt

Hans Jakobsen

Min Far

Marie Risegaard Jakobsen

Samtale med Dam

Elevhilsener

Beretning fra Elevmødet

Chr. Dam

Elevfortegnelse

Regnskab
